

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ СА «ЗВЯЗДОЙ»!

Ідзе падпіска на IV квартал 2008 года

Падпісныя цэны на газету «Звязда» (у рублях)

Індэкс	на 1 МЕСЯЦ	на 3 МЕСЯЦЫ
63850 (індыўідуальны)	9200	27600
63145 (індыўідуальныя льготы для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	8700	26100
63858 (ведамасны)	14700	44100
63239 (ведамасныя льготы для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	13400	40200

Па чутках і аўтарытэтна

«...А ТО ЎСІМ ПЕРАКРЫЕМ ВАДУ!»

Адключэнне камунальных паслуг — апошняя мера?

У сродках масавай інфармацыі з'явілася паведамленне аб тым, што ў адным з раённых цэнтраў камунальных паслуг «рубанулі» цэламу пад'езду. Жыхары раз'юшаныя: маўляў, запазычанасць па квартплаце маюць некалькі чалавек, а пацярпелі невінаватыя...

Сітуацыя, безумоўна, на мяжы абсурду, аднак яна наводзіць на роздум аб правамернасці дзеянняў жыллёва-эксплуатацыйных службаў. Не сакрэт, здарэцца, што ЖЭСы і ЖЭКі калі-нікالی сапраўды «перагінаюць палку». З непацельшчыкамі, вядома ж, трэба змагацца (дэфіцыт сродкаў асабліва адчувальны напярэдадні чарговага ацяпляльнага сезона), але сродкі і спосабы розныя бываюць. І ні ў якім разе не за кошт абавязковых жыхароў гэта робіцца.

— Нават тады, калі ў пад'ездзе толькі адзін чалавек своечасова разлічваецца па плячыхах за кварту (уявім сабе такую сітуацыю), — кажа начальнік аддзела па эксплуатацыі жыллёвага фонду, па арганізацыі і правядзенні жыллёвай рэформы ўпраўлення жыллёва-камунальнай гаспадаркі Міхаіл КОЛАСАЎ, — дык і тое нельга адразу паўсюль да прыкладу, ваду перакрываць, як у папярэдняе на наступныя дзеньці ЖЭСа. Увогуле, напэўна, прыпыняць прадастаўленне камунальных паслуг — гэта неаправільна. Апошняя мера ўдзялення на неабавязковых жыхароў, якая павіна прымяняцца толькі ў выключных выпадках. Нельга да не звартацца, як толькі ўзнікла праблема, трэба разбірацца з кожным даўжніком у індыўідуальным парадку.

Як удалося высветліць, права на адключэнне рэгламентавана Інструкцыяй аб парадку аплаты населеным жыллёва-камунальным паслугам. У прыватнасці, узгадваецца, што запазычанасць сплачэння за са спажываным (скія, зарэгулявана, маюць такія даўгі) на падставе спецыяльных выкананых надпісаў. Варта нагадаць, што даўжніком жыхар становіцца, калі ён без акцяна будзе ўважлівых прычынах на працягу пэўнага часу не разлічваецца за кварту. Праз два месяцы жыл-

лёва-эксплуатацыйная служба можа адразу папярэдзіць неабавязковага плацельшчыка — сплачтку падчас наведвання адказнага рамабніка, пасля спецыяльным лістам. Калі такое ўдзяенне не прынясе станоўчага выніку, то афармляецца выканаўчы надпіс на спланне запазычанасці ўжо ў судова-прававым парадку. Здарэцца, што і такая мера аказваецца марнай. У такім разе ўдзяецца адзін з артыкулаў Жыллёвага кодэкса. У тым варыянце, які дзейнічае цяпер, калі чалавек на працягу паўгода не разлічваецца па квартных плячыхах, то ў адпаведнасці з рашэннем суда яго маюць права выселіць з жыллага ацяпляльнага сезона, але сродкі і спосабы розныя бываюць. І ні ў якім разе не за кошт абавязковых жыхароў гэта робіцца.

Дарчы, аб гэтым вядзецца гаворка ў Канцэпцыі развіцця жыллёва-камунальнай гаспадаркі да 2015 года. У прыватнасці, у адпаведнасці з гэтым дакументам, да 2010 г. планавалася ажыццявіць пераход на прафесійнае кіраванне жылфондам на конкурснай аснове. У такім разе ўласнікі кварт мелі б выбар, з кім заключаць дагавор на прадастаўленне паслуг — з ЖЭСам альбо іншай арганізацыяй. Для таго, каб такія планы здзейсніліся і ўзнікла паўнаважжае рэгуляванае асроддзе, неабходны пэўныя ўмовы. На жаль, пакуль яны не створаны і таварыствы ўласнікаў жылыя ў сваёй большасці не пераўтварыліся ў рухавік дэманалагізацыі жыллёва-камунальнай сістэмы. Канкурэнцыя дасюль няма, таму, напэўна, і магчымыя самыя розныя сітуацыі з арганізацыяй сэрвісу (калі яго так можна назваць)...

Міхаіл ЛІТВАЎ.

Трынаццацігадовы школьнік Алег БАРАНКОЎ са стрыечнымі сёстрамі Ганнай і Настай у бабулінай хаце ў вёсцы Рыдуцкі Мядзельскага раёна пасля вяртання з грыбоў.

Вр900 млн — ўрон Мінабароны ад камерсантаў

Два камерсантаў нанеслі ўрон Міністэрству абароны Беларусі больш чым на Вр900 млн, паведамілі ў Генеральнай пракуратуры.

Яны асуджаны да 5 гадоў і 6 месяцаў пазбавлення волі з канфіскацыяй маёмасці. Адметна, што злочынцы былі роднымі братамі. Яны прызнаныя вінаватымі ў тым, што, ажыццяўляючы камерсантаўскую дзейнасць па пастаўках прадуктаў харчавання, шляхам падману службовых асобаў Міністэрства абароны і дадання ім хабару (згаданыя асобы асуджаны ў 2007 годзе) паставілі харчовым базам Мінабароны некадзіннае сметанковае масла. У выніку гэтай здзекулі значныя неаказаныя заваляваны іск Беларускага ваеннага пракурора да вінаватых на суму прычыненага ўрону. Прысуд уступіў у законную сілу.

Уладзімір МАЦВЕЕЎ, БЕЛТА.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «СУПРАЦОЎНІЦТВА БЕЛАРУСІ З РАСІЙСКИМІ РЕГІЁНАМІ — ФУНДАМЕНТ ПАЛІТЫЧНЫХ АДНОСІНАЎ ДЗВЮХ КРАІН»

Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з губернатарам Валодзькім Вячаславам Пагзалёвым.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што візіты ў Беларусь делегачы з рэгіёнаў Расіі надаюць магучы імпульс развіццю двухбаковых адносін на розных узроўнях. «Калі б не наша супрацоўніцтва з расійскімі рэгіёнамі, не было б такіх адносін паміж дзвюма краінамі», — упэўняе Аляксандр Лукашэнка. «Расія была, ёсць і будзе асноўным стратэгічным партнёрам Беларусі. Узяты курс на глыбокую ўсёбаковую інтэграцыю, заснаваную на імкненні быць разам, жыць і дзейнічаць сумесна, у поўнай меры адпавядае інтарсам нашых краін і народаў», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Прэзідэнт Беларусі адзначыў, што далейшай актывізацыі адносінаў павіна садзейнічаць работа Сумеснай камісіі па развіццю супрацоўніцтва паміж Беларуссю і Украінай. «Гэта будзе адноснай адносінаў Беларусі і Украіны», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка прапанаваў узяць для пачатку дзесятка найбуйнейшых рэгіёнаў і на іх правесці развіццю рэгіянальнае супрацоўніцтва. На думку Аляксандра Лукашэнка, «гэта будзе карысна і для палітычных адносін Беларусі і Украіны».

У сваю чаргу губернатар Валодзькі адзначыў, што Валодзькія адносіны будзе разлічвае на пашырэнне гандлёва-эканамічнага ўзаемадзе-

яння з Беларуссю. Паводле яго слоў, для гэтага ёсць добрая база.

Вячаслаў Пагзалёў вызначыў сэрью перспектывных напрамкаў эканамічнага супрацоўніцтва Беларусі і Валодзькі. Найбольш буйны праект датычыцца ўдзелу расійскай прамысловы групы «Поўначаль» у будаўніцтве ў Беларусі новага металургічнага заводу.

«Мы гатовы развіваць у сябе зборку беларускіх сельгасмашынаў і сэрвісных цэнтраў», — заявіў губернатар. «Гэта можа рабіць шляхам стварэння СП або сторапартыянага беларускіх прадпрыемстваў. Ваша тэхніка карыстаецца вялікай папулярнасцю ў Расіі. Яна высокакавалітурнага якасці і тэхнічных даных, і па цанавых паказчыках», — дадаў ён.

Вячаслаў Пагзалёў канстатаваў, што развіццю і культурным сувязям Беларусі і Валодзькія адносіны, наладжаны абмен творчымі калектывамі. На думку Вячаслава Пагзалёва, гэтаму садзейнічае і той факт, што ў Валодзькія адносіны вялікая беларуская дыяспара.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Беларускія спартсмены на Алімпіядзе ў Пекіне па некаторых відах спорту выступілі ніжэй за свае магчымасці

Беларускія спартсмены на Алімпіядзе ў Пекіне па асобных відах спорту, што маюць сучасную спартыўную базу, прафесійныя кадры і матэрыяльныя рэсурсы, выступілі ніжэй за свае магчымасці. Гэта адзначыў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з пераможцамі і прызерамі Алімпійскіх гульняў. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што на бліжэйшым алімпійскім сходзе будзе праведзены дэтальны аналіз вынікаў Алімпіяды па кожнаму віду спорту і па кожнаму спартсмену.

У той жа час кіраўнік дзяржавы выказаў асабліва ўдзячнасць чэмпіёнам Алімпійскіх гульняў Андрэю Арманаву, Аксане Мянжыковай, братам Аляксандра і Андрэю Багдановічам, Аляксею Абалмасаву, Артуру Літвінчуку, Вадзіму Махневу і Раману Петрушанку, а таксама сярэбраным і бронзавым прызерам Алімпіяды. «Уся краіна баялася за вас, спадзявалася і чакала вашых спартыўных перамог. З паучэннем гордзіцца знарада, як у гонар пераможцаў узнімаецца Дзяржаўны сцяг і гучыць беларускі гімн», — сказаў Прэзідэнт.

Усім відам спорту Беларусь заваявала 19 медалёў, у тым ліку 4 залатыя, 5 срэбраныя і 10 бронзавых. У неабдышым заліку па агульнай колькасці медалёў заняла 13-е месца сярод 204 краін. Паводле слоў Аляксандра Лукашэнка, гэта значны прагрэс у параўнанні з 18-м месцам, занятым беларусамі на папярэдняй летняй Алімпіядзе ў Афінх. Найбольш паспяхова каманды выступілі па такіх відах спорту, як

лёгка атлетка (7 медалёў), веславанне на байдарках і каное (3 медалі), цяжка атлетка (3 медалі), акізматічнае веславанне, мастацкая гімнастыка, вольная і грэка-рымская барацьба (па 2 медалі).

Прэзідэнт адзначыў і поспехі жаночай каманды па баскетболе, якая ўпершыню ў гісторыі беларускага спорту дабілася права ўдзельнічаць у Гульнях і заняла ганаровае шостае месца. Кіраўнік дзяржавы лічыць не маляважым і тое, што з 28 прыёрэў гэтай Алімпіяды ўпершыню медалі выйгралі 22 спартсмены. «Гэта новае пакаленне алімпійцаў, выхаваных нашай беларускай спартыўнай школай», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Ён таксама сказаў, што 40 беларускіх атлетуў у 15 відах спорту адзначаны дыпламамі Міжнароднага алімпійскага камітэта з 4 на 8 месцы.

Кіраўнік дзяржавы таксама выказаў словы ўдзячнасці тэрэрам за «карпатліваю працу і нстомны клопат па «гадаванні» спартыўнай эліты краіны».

Аляксандр Лукашэнка ўручыў лепшым спартсменам і тэрэрам дзяржаўныя ўзнагароды ў знак павагі і грамадскага прызнання заслуг перад краінай. «Пастарайцеся не разгубіць вашу сілу, спрытнасць, мужнасць і мэтакававанасць, каб праз вы гадны на Алімпіядзе ў Лондане вы пераагралі дасягненні Пекіна», — пажадаў Прэзідэнт беларускім спартсменам.

Паводле паведамлення прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

Безнаўныя пераўтвараюцца ў...

У выніку даход — больш за 8 мільярдаў беларускіх рублёў. У Оршы прыпынена дзейнасць арганізаванай злачынчай групы, члены якой на працягу двух апошніх гадоў аказвалі паслугі бізнес-структурам на пераважна безнаўных грошай у наўняў. Далей займацца такім «чароўным бізнесам» чатыром арышчым пераходзілі супрацоўнікі Упраўлення Дэпартаменту фінансавых расследаванняў Камітэта дзяржаўнага кантролю Беларусі па Віцебскай вобласці. Накладзены арышт на маёмасць падарожных. А гэта пяць легкавых аўтамабіляў, трюпакавёва кватэра ў Оршы. Арыштываны 12 дэпазітных рахунаў у банках. У цэлым арыштывана маёмасць падарожных на суму звыш паловы мільярда беларускіх рублёў. Вядзецца следства. Следчыя адзначаюць, што члена групы добраахвотна прызнаюцца ў сваіх незаконных справах і раскайваюцца.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Выбары-2008

Плюс адзін прэтэндэнт

Аднаму з незарэгістраваных кандыдатаў удалося аспрэчыць рашэнне Цэнтрвыбаркама

У Вярхоўны Суд Беларусі паступіла 14 скаргаў ад грамадзян, якім Цэнтральная камісія па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэфэрэндумаў адмовіла ў рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты. Аб гэтым праінфармаваў старшыня Вярхоўнага Суда Беларусі Валяцін Сукала падчас сустрэчы з журналістамі. Вядзецца разгляд пададзеных скаргаў, які працягнуцца і сёння.

— Адна скарга ўжо задаволеная, — адзначыў Валяцін Сукала. — А астатнія знаходзяцца ў стадыі разгляду. Прынятае рашэнне датычыцца індыўідуальнага падпрымальніка, які балатаваўся ад сталічнай акругі № 102. Такім чынам, прэтэндэнтаў на дэпутатскі мандат у краіне пакуль што стала на аднаго больш. Не выключана, што з разглядам усіх скаргаў колькасць сушукальнікаў зноў павялічыцца.

Ала МАЧАЛАВА.

Зразумелая эканоміка. Прэм'ера аўтарскай рубрыкі прафесара Кавалёва

НЕ ТРЭБА БАЯЦА ЗАМЕЖНЫХ БАНКАЎ

Замежны капітал у статутных фондах беларускіх банкаў прысутнічае даўно: яго доля з 2000 года з 4,5 працэнта ўзрасла да 22 працэнтаў у верасні 2008 г. Але толькі з прыходам Raiffeisen Bank у Прыор-банк і крыку раней Газпрамбанка ў Белгазпрамбанк можна казаць аб прыходзе ў нашу краіну сур'ёзных замежных банкаў. Таму што калі ўладальнікі банка — афішорныя кампаніі, гэта яшчэ не абавязкова замежныя інвестыцыі і загады не інвестыцыі замежнага банка. За апошнія два гады ў Беларусі ўзніклі даччыныя банкі галоўнага расійскага банка — ВТБ-банк і лідара ў галіне знешнеэканамічных рэлізаў Знешэканамбанка, іншых буйных расійскіх банкаў — Альфа-банка (Міхгадальбанк), Расбанка (Белрасбанк), казахскага лідара — БТА-банка, найбуйнейшага Банка Грузіі (Беларускі народны банк), украінскага Дзельта-банка. Буйная польская група «Дамі» набыла Міжнародны рэзервовы банк, цікавае да Белінвестбанка выказваў нямецкі Камерсбанк, да Белпрамбанка — знакамты амерыканскі Сіці-банк. З прыкладу на 30 дзямейнага банка толькі ў 7 няма замежнага капіталу.

Некаторыя сталі асферагацтва, што кантралю над важным банкіўскім сектарам прыйдзе да інша-земецкай і Беларусь паўторчыць лёс краіны Цэнтральнай і Усходняй Еўропы (ЦУЕ), у якіх практычна не застаюцца нацыянальныя банкі. Заўважым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

грошы, якія пры гэтым будуць вылучаны, — хоць іх было б досыць для стварэння вызначанага ў 10 млрд золатавалютнага запаса, — які важны сігнал замежным інвестарам. Прыход са-лідных банкіў з развіцця краіны, па-першае, павысіць краінавы рэйтынг Беларусі і тым самым знізіць кошт замежных запавычанняў, па-другое, мацярыцкім банкам, безумоўна, акрамя капіталу дадуць сваім беларускім дочкам танныя рэсурсы, па-трэцяе, прыя-дудць у розны сектар Беларусі сваіх кліентаў, па-чацвёртае, да краіны, у якой працуе са-лідны замежны бізнес, малаверагодна пры-мяненне эканамічных абмежаван-няў. З прыходам са-лідных замеж-ных банкіў у краінах ЦУЕ хутка па-вышыцца каэфіцыент манетызацыі эканомікі. Акрамя фінансавана-мане-тарнай прычыны ёсць не менш ва-жная канкурэнцыйная прычына. Прыход грандуў сусветнага банкіўскага бі-знесу нам сёння важны, каб хутка мадэрнізаваць увесь банкіўска-ін-вестыцыйны працэс. Нягледзячы на тое, што за апошнія гады нашы га-нкі: Беларусбанк, Белгазпрам-банк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралююць і банкі амерыканскага дынастыяў. Дык вось, у нас яна па-ранейшаму невялікая і складае каля адной пятай, гэта значыць пакуль і на крыўдзімым, і на дэпазітным рынках даміруюць чатыры дзяржаўныя банкі: Беларусбанк, Белгазпрамбанк, Белінвестбанк і БПС-банк. І нам здаецца, што настая час пры захаванні пакуль у дзяржаўны кантралі пакетаў у разліваець буйныя пакеты акцыяў гэтых банкаў са-лідным уўрапейскім або амерыканскім банкам. Пры гэтым прыярэ-тэтам дзяржавы павіны быць не-

завяжым, што да гэтага яшчэ далёка, нават з уплывам усталяванага Навыянальным банкам бар'еру для інша-земецкай — не больш за 50 працэнтаў статутнага фонду. Звычайна ж уплываюць на долю інша-земецкай у акцыянерным капіталі, а долю кантралю

ЧАМУ ЁШКОЛАХ НЕ ХАПАЕ ПАДРУЧНІКАЎ?

Усе газеты напярэдні навучальнага года аднагласна «рапартавалі»: праблем з падручнікамі ў школах быць не павінна. Але ж яны ёсць. Вучні 7-х і 8-х класаў не забяспечаны падручнікамі па хіміі. У старшых класах не хапае падручнікаў па матэматыцы. З такой праблемай на «гарачы» тэлефон «Звязды» звярнулася спачатку бацька вучня адной са сталічных школ, а затым і педагогі. Бацькі пыталіся, ці можна набыць школьныя падручнікі ў кніжнай краме. А настаўніку цікавіла календарна-тэматычнае плаванне ўрокаў.

Каб высветліць сітуацыю, мы звярнуліся ў галоўнае адукацыйнае ведамства нашай краіны. — Змест раней выпушчаны падручнікаў быў разлічаны на 12-гадовы тэрмін навучання, і ў сувязі з пераходам на 11-годку спатрэбіцца час, каб цалкам забяспечыць школу новымі падручнікамі і дапаможнікамі, — патлумачыў начальнік упраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Міністэрства адукацыі Юрый Гладкоў. — У прыватнасці, дэфіцыт падручнікаў па хіміі ў 7-х і 8-х класах утварыўся па той прычыне, што вучні сям'і ў васьмых класах будуць вывучаць хімію ў гэтым навучальным годзе па адной і той жа праграме і па адным і тым жа падручніку. Чаму? А па той прычыне, што раней вывучэнне хіміі пачыналася з 8-га класа, а з гэтага года хімію вывучаюць ужо з сямикласніка. Ёсць праблемы з забеспячэннем падручнікамі па асобных дысцыплінах таксама і ў «штырых»-класах. Напрыклад, для вывучэння матэматыкі, рускай мовы, гісторыі вучня 9-х і 11-х класаў выдалі па некалькі падручнікаў, выдадзеныя ў розныя гады. Але яны не будуць выкарыстоўвацца на адным уроку адначасова. У некаторых школах вучням даводзіцца дзяліць адзін падручнік на дваіх. На працягу верасня сітуацыя з забеспячэннем школьнікаў падручнікамі павінна выпраўіцца. За раз падручнікі друкуюцца дадаткова. Падручнік па хіміі для 7-х і 8-х класаў, у прыватнасці, ужо выйшаў з друкарні. Наколькі ён тэрмінова будзе дастаўлены ў школы, залежыць ад органаў упраўлення адукацыяй на месцах.

Спорт-тайм

«Андора — Беларусь» — на першым нацыянальным

Першы нацыянальны ў сераду, 10 верасня, пакажа ў прамым эфіры адборачны матч чэмпіянату свету 2010 года паміж нацыянальнымі зборнымі Беларусі і Андоры. Сустрэча пачнецца ў 20.00 па беларускім часе. На працягу апошняга тыдня вяліся перамовы па закупцы правоў на тэлетрансляцыю.

Сяргей Пунько заваяваў «серабро»

Другі медаль з'явіўся ў скарбонцы зборнай Беларусі на Паралімпійскіх гульнях у Пекіне. На гэты раз плывец Сяргей Пунько заваяваў «серабро» на дыстанцыі 100 метраў брасам (1.09.97). Не было роўных на гэтай дыстанцыі ўкраінцу Максіму Вераску, які ўстанавіў сусветны рэкорд — 1.07.46. Нагадаем, што днём раней у беларускай камандзе вызначыўся Дзмітрый Салей. З новым дасягненнем планеты ён першынтаваў на стометровы батырфлям.

Адрэа трое беларусаў размясціліся ўслед за прызёрамі на спарборніцах у трайным скачку ў катэгорыі F12. Чацвёртае месца заняў Аляксандр Кузьмінюк з лепшым асабным вынікам сезона (14,28), адстаўшы ад бронзавага прызёра Уладзіміра Заецца з Азербайджана на 72 см. Беларусь Руслан Сівіцкі (13,91 м) і Сяргей Бурдукоў (13,30 м) размясціліся на пятай і шостай пазіцыі.

Еўрапейская «бронза» на веларэгу

Беларуска Аксана Папко стала бронзавым прызёрам чэмпіянату Еўропы па веларэгу, які праходзіў у Польшчы. Гэтага поспеху яна дасягнула ў гоцы па ачках на 25 км ва ўроставай катэгорыі да 23 годаў, набраўшы 24 балы. Ад брытанкі Элізабэт Амітсдэй, якая заняла другое месца, наша суайчынніца адсталася на 3 ачкі. Узагорарод найвышэйшыя пробы заваявала галандка Элен ван Дэйк (32). Нагадаем, раней у скратцы беларускі іонёр Сяргей Пляско таксама падняўся на трэцюю ступень п'едэстала. Наступнае кантынентальнае першынство адбудзецца з 15 па 19 чэрвеня 2009 года на вядомай шматфункцыянальнай культурына-спартыўнага комплексу «Мінск-арэна».

У Федэрэра — 13-ы тытул

Швейцарскі тэніст Ража Федэрэр пяты раз запар выйграў адкрыты чэмпіянат ЗША (US Open) — апошні ў гэтым сезоне турнір серыі «Вялікага шлема», агульны прызвы фонд якога складае больш за 20 млн долараў. У фінале Федэрэр абыграў брытанца Эндзі Мюрэя — 6:2, 7:5, 6:2. Паспех у Нью-Ёрку стаў для швейцарца 13-м на турнірах «Вялікага шлема». Ён наблізіўся да абсалютнага рэкорду амерыканца Піта Сампраса, які выйграў 14 турніраў «Вялікага шлема». Для 21-гадовага Эндзі Мюрэя, які выбіў з барацьбы Надала, фінал US Open стаў першым у кар'еры на турнірах «Вялікага шлема», а яго суайчыннікі не праходзілі так далёка з 1997 года. Федэрэр, завяршаючы сёлетні сезон, заваяў аб'рашчэцкі пераўзыхі дасягненне легендарнага Піта Сампраса і не спыняцца на 13 тытулах. Швейцарца мае намер таксама вярнуць сабе званне першай ракеткі свету, якое ён утрымліваў 237 тыдняў запар.

Рывалда дэбютаваў ў Узбекістане

Чэмпіён свету па футболе 2002 года Рывалда, які на мінулым тыдні далучыўся да узбекскага клуба «Бунедкор», правёў першы матч за сваю новую каманду. 7 верасня бразілец узяў удзел у таварыскай сустрэчы з бекабдаскім «Металургам» і дапамог «Бунедкору» атрымаць буйную перамогу з лікам 5:1. паведамляе афіцыйны сайт ташкенцкага клуба. У другім тайме Рывалда зарабіў пенальці, які рэалізаваў яго аднаклубнік Хасэ Луіс Вільянуэва. Адназначна, што гэты матч стаў першым у складзе «Бунеднора» для яшчэ аднаго навучка каманды бразільца Луіза. Афіцыйны дэбют Рывалда ў «Бунедкоры» можа адбыцца 11 верасня, калі каманда з Ташкента правядзе выязны матч чэмпіянату Узбекістана супраць клуба «Машал» з Мубарэка.

На слыху

ЗА НАЧНЫ ПАДВОЗ ПАСАЖЫРЫ РАЗЛІЧАЮТ...

Іх было двое, тых пасажыраў, прыблізна 25-гадовага ўзросту. Яны папрасілі ўладальніка легкаважкі падзець іх на выліку Савецкую, на што той загадзіў. І калі ён даставіў хлопцаў у прызначанае месца, замест грашовага разліку апошня пусціў і ход супраць яго шпільную бутэльку. Білі куды папала, у тым ліку па галаве. А ў дадатак да ўсяго нягодна і адварбалі ў мужчыны мабільны тэлефон і тры тысяч рублёў. Вось дзі падзарабіў чалавек. Усё гэта адбылося ў Гомелі ў чатыры гадзіны раніцы.

УПАДАБАЎ БОМЖ КАРОЎ

Адрэа дзюк з малочатаварнай фермы КСУП «Камсамольск», што ў Рэчыцкім раёне, накінуў на іхнія шыя вярочкі ды і павёў сабе куды трэба. Ды няўдача для яго: міліцыя спрацавала апэратыўна. А васьм у двух іншых выпадках зладоіні жывёл пакуль не знойдзены. Нехта ўжару каня ў КСУП «Ацкаброва» Кармянскага раёна і парсюка ў мясках вёскі Крутое Чарцкага раёна.

ВУЧЫЎ БРАТА. СЯКЕРАЙ

А калі дакладней, дык абухом. Здарылася гэта пасля таго, як двое гамяльчан «раздвалі» бутэльку спіртнога (а можа, і не адну) і пачалі высвятляць, што самы практычны з іх. Маладзёжыш, здаецца, даказу, што гэта ён. Аднак старэйшы катэгорычна быў не згодзен і ў доказ свайго пункту гледжання тры разы запар у час рукапашнай атакі агрэў таго абухом сякера па галаве.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

«ВОТУМ ДАВЕРУ»

Як паведаміў на сустрэчы з журналістамі старшыня Вярхоўнага Суда Беларусі Валянцін Сукала, колькасць тых, хто звярнуўся па абарону сваіх правоў у суд, перавысіла 130 тыс. за паўгоддзе. Гэту лічбу ён назваў рэкорднай.

— Гэта прыемнае тэндэнцыя, на наш погляд, — адзначыў старшыня Вярхоўнага Суда, — нягледзячы на нашу загрузанасць, павелічэнне інтэнсіўнасці судзейскай працы. Таму што гэта лічба кажа аб доверу грамадзян да правасуддзя. Бадай, гэта самае галоўнае. І тое, што людзі звяртаюцца ў суд, і тое, што 96 працэнтаў з іх вяртаюць у гэты перыяд былі задаволены судамі розных узроўняў.

Пры гэтым В. Сукала выказаў і гэтую незадавальненне, у пры-

ватнасці якасцю крымінальнага судаводства. Так вышэйстаячымі судамі былі прызнаны незаконнымі і адменены прысуды ў дачыненні да 351 асобы, а неабгрунтавана асуджаныя былі 11 чалавек. На думку старшыні Вярхоўнага Суда, гэта можна патлумачыць незадавальняючым узроўнем папярэдняга расследавання і павышэннем патрабавальнасці вышэйстаячых судоў.

Валянцін Сукала выказаў таксама пазіцыю Вярхоўнага Суда ў дачыненні да пакарэння за паўторнае кіраванне транспартным сродкам у нецвярозым стане. Нагадаем, што адносна няўдаўна міністрацыйна адказнасць за гэта парушэнне была заменена крымінальнай. Паводле інфармацыі старшыні Вярхоўнага Суда, гэта мера аказалася досыць

дэманструюць нашы грамадзяне правасуддзю, актыўна звяртаючыся па абарону сваіх правоў

эфектыўнай — колькасць парушэнняў па перыяд існавання новай нормы адказнасці зменшылася ажно ў пяць разоў у параўнанні з тым жа адрэакам часу, калі яшчэ дзейнічала старая форма пакарэння. У сувязі з гэтым прапанову аб замене крымінальнай адказнасці за такое парушэнне канфіскацыяй аўтамабіля ён назваў непрадуманай і няўзвжажанай. Тым больш, што сістэма штрафаў дазваляе сплатнаць з парушальніка такую суму, якая па сутнасці будзе супастаўляльнай з коштам машыны.

Валянцін Сукала паведаміў таксама, што з нагоды 65-годдзя вызвалення Беларусі — вельмі важнай датай і аічыннай гісторыі — у краіне чакаецца амністыя. Прычым куды больш шырока, чым у мінулыя гады — падкрэ-

ліў Валянцін Сукала. Ва ўсякім разе такая пазіцыя Вярхоўнага Суда — улічваючы сур'езнасць дэ-цэ, амністыя павінна закрануць большую колькасць асуджаных, чым у мінулыя гады (калі яна была на ўзроўні 1,5—2 тыс. чалавек). Агулаваючы інфармацыю аб колькасці асуджаных на смяротнае пакарэнне ў краіне (летас быў вынесены адзін такі прысуд, пры гэтым тры чалавек былі прысуджаны да пажыццёвага зняволення), Валянцін Сукала заявіў: прымяненне такой формы пакарэння надзвычай рэдкае і сведчыць аб тым, што «мы пдышлі, мабыць, да практычнага мараторыя і псіхалагічна нават га-тэўна да гэтага, калі тое будзе ўспрынята на ўзроўні нацыянальнага заканадаўства».

Ала МАЧАЛАВА.

Атамная энергетыка

БЕЛАРУСКАЙ «ПІРАМІДЗЕ» ТЭРМІНОВА ПАТРЭБНЫ «ПАДМУРАК»

— Структуру прававой і нарматыўна-тэхнічнай базы любой дзяржавы, дзе пачынае развівацца ядзерная энергетыка, можна абазначыць у выглядзе піраміды, — патлумачыў намеснік генеральнага дырэктара АБ'яднанага інстытута высокаэнергетычных і ядзерных даследаванняў «Сосны» НАН Беларусі Мікалай ГРУША. — На яе вершчына знаходзіцца міжнародны дагаворы краін — уздольнік МАГАТЭ. Другі ўзровень — гэта нацыянальнае заканадаўства (законы, указы Прэзідэнта, пастанова ўрада). Ніжэйшы і самы аб'ёмны ўзровень складаюць нарматыўна-тэхнічныя дакументы, якія вызначаюць бяспечнае развіццё ядзернай энергетыкі. З вершчынай «піраміды» ў нас усе ў парадку: Рэспубліка Беларусь падпісала і ратыфікавала каля 20 міжнародных дагавораў (у тым ліку Дагавор аб нераспаўсюджванні ядзернай зброі, Канвенцыя аб раннім апавяшчэнні аб ядзернай аварыі, Канвенцыя аб грамадзянскай адказнасці за ядзерны ўрон, Канвенцыя аб ядзернай

бяспецы і г.д.). Зараз мы ўсталявалі ў перыяд, калі нам патрэбна ствараць нацыянальную прававую базу. Першы крок на гэтым шляху зроблены — прыняты Закон «Аб выкарыстанні атамнай энергіі». А гэта прывяло да неабходнасці распрацоўкі новага, які будзе тэхнічна правільны і ўнясення дапаўненняў і змяненняў у існуючыя заканадаўствы.

Па даручэнні Урада ўсім зацікаўленымі міністэрствамі і ведамствамі быў падрыхтаваны план работы органаў дзяржкіравання па рэалізацыі Закона «Аб выкарыстанні атамнай энергіі», які цяпер перададзены на разгляд у Савет Міністраў. У ім утрымліваюцца 25 канкрэтных задач. Некаторыя з іх носзяць новы характар. Паколькі ядзерная энергетыка — рызыкавы від дзейнасці, то нам неабходна вызначыць шэраг законаў, якія дазваляць агаваць страхавыя моманты, адказнасць за ўрон і г.д., патлумачыў Мікалай Груша.

Паралельна з гэтым Акадэмія навук рыхтуе «ніжні» ўзровень піраміды: нарматыўна-тэхнічныя дакументы (тэхнічныя кодэксы

ўстаноўленай практыкі). Пяць з іх сёння ўжо уведзены ў дзеянне. Яны дазволілі праводзіць работу па выбары пляцоўкі для АЭС.

Аднак гэта толькі пачатак. Мікалай Міхайлавіч падкрэсліў, што яшчэ трэба будзе распрацаваць цэлы шэраг тэхнічных кодэксаў, які будзе вызначаць правільны бяспекі атамных станцый, правільны арганізацыйны кантроль і ўлік радыяцыйных рэчываў і матэрыялаў, правільны бяспечны перавоз і захоўвання ядзернага паліва на аб'ектах ядзернай энергетыкі. Неабходна распрацаваць санітарныя правілы праектавання і эксплуатацыі атамных станцый, патрабаванні да праграм забеспячэння якасці на ўсіх этапах уз'яднення АЭС, патрабаванні да арганізацыі будаўніцтва атамнай станцыі і ацэнкі ўздзеяння на навакольнае асяроддзе, правілы бяспекі і фізічнай абароны.

Акрамя таго, патрэбна вызначыць парадак ліцэнзавання ўсіх этапаў работы над АЭС. Сюды ж у прыватнасці ўваходзіць і неабходнасць распрацоўкі дакументаў, якія вызначаць этапы пад-

рыхтоўкі персаналу і якасць гэтай падрыхтоўкі.

У працяг тэмы **галоўны спецыяліст Беларускага цэплагэнергетычнага інстытута Уладзімір СОНІН** звярнуў увагу на тое, што кожны этап будаўніцтва атамнай станцыі павінен праіцца абавязкова працэдуру ліцэнзавання. Гэтым будзе заамяцана Дзяржатамнагляд. Ужо цяпер неабходна ліцэнзаванне пляцоўкі пад АЭС, аднак нарматыўна-прававы дакументы на гэты конт (папярэжня аб ліцэнзаванні) пакуль што няма.

...Зараз у Мінску знаходзіцца прадстаўнікі Гуаньдунскай ядзерна-энергетычнай карпарацыі (адной з буйнейшых у Кітаі), якія выказалі зацікаўленасць ва ўдзеле ў праекце будаўніцтва Беларускай АЭС. Кітайскія прапановы розныя варыянты ўдзелу, якія цяпер аналізуюцца міністэрствам энергетыкі і Нацыянальнай акадэміяй навук. Як адзначыў Мікалай Груша, да вызначэння генеральнага падрачнага канчаткова выносу ва ўдзеле кітайскай карпарацыі рабіць рана.

Інга МІНДАПЕВА.

НЕ ТРЭБА БАЯЦЦА ЗАМЕЖНЫХ БАНКАЎ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Засвоена і дырэктывыя крытэрыі паводле пад'ёмнасці або гарантыі дзяржавы. Але сапраўднага прарыву ў інвестыцыйным крэдытаванні па ініцыятыве банкаў пакуль не наступіла. Ёсць толькі асобныя ўдаўля праекты па прыцягненні замежных, у тым ліку і сіндыкараваных, крэдытаў. Не сталі нашыя банкі пакуль стваральнікамі масавага бізнесу ў малых гарадах, аграгарадах і па-сапраўднаму інавацыйнага бізнесу — няма пакуль ні пры адным з банкаў венчурных фондаў. Не сталі банкі інвестыцыйнымі кансулянтамі, абаронцамі бізнесу. А ў рынковай эканоміцы менавіта банкі павінны ўзяць на сябе эканамічныя функцыі і абіёма партыі, і вертыкалі ўлады. Вельмі нізкая застаецца прадукцыйнасць працы, а такім чынам эфектыўнасць працы — рэальная маржа з улікам камісійных нармаў пераўзыхае традыцыйнае банкаўскае 2—3 працэнтаў, што павялічвае рэальны кошт крэдытаў.

Салідныя ж замежныя банкі прыносяць новую якасць банкаўскага абслугоўвання дзякуючы сучасным тэхналогіям і арганізацыйна-кадравым рашэнням. У чым гэта праўляецца для насельніцтва і арганізацый?

Па-першае, узмацненне жорсткасці канкурэнцыі прывядае да паніжэння працэнтнай маржы — розніцы паміж коштам выдадзеных крэдытаў і прыцягнутых рэсурсаў. Іншымі словамі, зніжэнне кошт крэдытаў і гэта адбыцца асацыяцыя кліентаў — у Камерц-банк ахвотней аддадуць грошы банкі не будуць хітрыць з камісійнымі — яны занадта клапоціцца аб дзелавой рэпутацыі і дадуць нашым прыклад захаван-

ня нормаў заканадаўства і празрыстасці работы.

Па-другое, замежныя банкі стымулююць прадпрыемальніцкую актыўнасць, асабліва рост новых фірмаў, фірмаў з інавацыйным ухілам. Яны прыходзяць на крэдытны рынак, дзе буйныя кліенты разабраны і ім даводзіцца знаходзіць новых і быць да іх больш уважлівымі, прапановуючы гнуткую і эфектыўную сістэму паслуг. Замежныя банкі нейтральныя ў дачыненні да ўсталяваных «роднасных» адносінаў паміж асобнымі фірмамі і іх кішчэнымі банкамі. Некаторыя асцерагаюцца, што, стаўшы замежнымі, банкі не стануць аказваць сацыяльныя паслугі. Але гэта можа запатрабаваць Нацыянальны банк — любіць кліент, і багаты, і бедны, выбірае банк, і банк не мае права адмовіць.

Па-трэцяе, замежныя банкі прыносяць новыя інавацыйныя метады работы з кліентамі: інтэрнэт-банкінг, разлікова сістэма кліент-кліент 24 гадзіны ў суткі, іх характарызуе хуткасць абслугоўвання.

Па-чацвёртае, замежныя банкі сітановячыя ўзорам для пераймання яе ў рабоце з кліентамі, так і ў рабоце з уласным персаналам, і асабліва з сучаснымі інфармацыйнымі тэхналогіямі (сёння банк працуе не з грашыма, а з інфармацыяй аб іх).

Па-пятае, замежныя банкі ў вачах насельніцтва больш надзейныя і лепш захоўваюць банкаўскую таямніцу, і гэта павялічыць прыватнасць і асацыяцыя кліентаў — у Камерц-банк ахвотней аддадуць грошы свае скарбонкі (а іх увесь час ачэньваюць у 5 млрд у.а.), чым у які-небудзь N-банк.

Па-шостае, з прыходам замежных банкаў эфектыўней за-

не працавае рынак працы банкаўскай работніцаў, а іх у краіне больш за 40 тыс. Частка персаналу прыяждзе ў новыя замежныя банкі, атрымае новы вопыт работы і вернецца на больш высокую пасаду ў свае ранейшыя банкі. Такая ратацыя кадры павысіць зарплату і прадукцыйнасць працы ў банкаўскай сферы. Натуральна, хто не гатовы да сучасных банкаўскіх тэхналогій, — страціць работу, але беспрацоўя бяда не варты: на былых банкаўскіх работніках высокі попыт у эканамічных службах рэальнага сектара. Да таго ж з прыходам замежных банкаў безумоўна па-сгорыцца фарманнае зусім не развітай у нас інфраструктуры па кіраванні капіталам у выглядзе інвестыцыйных, брокерскіх, кансалтынгавых, аўтосорцінгавых і г.д. арганізацый і гэта ёсць сёмы вынік прыходу замежных банкаў.

Восьмы вынік — салідныя замежныя банкі прыводзяць у краіну сваіх кліентаў у якасці інвестараў у тым ліку так патрэбны нам ТНК і абслугоўваюць іх, спрыяючы росту знешнеэканамічнай актыўнасці паміж сваёй краінай і Беларуссю.

Дзяцяты вынік — замежныя банкі хутчэй прымусяць перайсці банкаўскіх работнікаў на мэтавую ўстаноўку: «не кліент для банка, а банк для кліента».

Узмацненне жорсткасці канкурэнцыйнай барацьбы прымусіць мясцовыя банкі падражаць буйным замежным у тэхналогіях работы і паляпшаць якасць працы, а і мясцовыя перавагі (веданне кліентаў, сувязі і г.д.) дапамогуць выстаяць. Агульнае меркаванне ўсіх аналітыкаў — прыход замежных банкаў павышае канкурэнтаздольнасць краіны і павялічвае рост ВУП. Зразумела, пры эфектыўнай рабоце цэнт-

ральнага банка, які асабліва дбайна кантралюе іншаземцаў з дапамогай сістэмных нарматываў трансмежнага руху капіталаў (ліміты, тэрміны, рэзэрвы). Таму мая рэкамендацыя — Нацыянальнаму банку прыход замежных банкаў не варты пусцаць на самацёк — яго трэба прадумаваць на рэгуляваць і географічна і сектаральна і асабліва, магчымы адток капіталаў.

На погляд аўтара, сёння прыярэтна прыцягненне вельмі буйных еўрапейскіх або амерыканскіх банкаў у статыўны фонд ААТ «ААБ Беларусбанк» і Белаграпрамбанка. Сеткавыя структуры двух нашых самых буйных банкаў маюць вострую патрэбу ў тэхналагічнай і інавацыйнай мадэрнізацыі, якая патрабуе значнага грашовага і інтэлектуальнага капіталаў. Пазыя прыватызавання дазваляць Беларусі пазбегнуць памылак іншых пераходных краін, якія, расцягнуўшы ў часе прыватызаванне, спачатку распылілі акцыі, спрабуючы дасягнуць балансу замежных і нацыянальных інвестараў, якія затым усё роўна тання або дорага павыклілі ўжо стратэгічнага інвестара — банк. Таму неабходна адрэа і дорага прадаваць буйным замежным банкам заплаваную для іншаземцаў долю, пакінуўшы другую палову ў дзяржавы і, магчыма, прыняўшы абавязак прадаць частку яе патым. Не трэба забываць і долю нацыянальных інвестараў, а магчыма, і насельніцтва, абгаварыўшы, каму ў дзяржаве мініарытарныя нацыянальны ўласнікі будзь дэлегаваць свае паўнамоцтвы па карпаратыўным кіраванні.

Міхаіл КАВАЛЁЎ, дэкан эканамічнага факультэта БДУ.

Абзац

■ Выстаўка дзіцячых малюнкаў, прысвечаных вялікай белаай чэплі, адкрыецца 11 верасня ў мінскім кінатэатры «Масква». На ёй будзе прадстаўлена больш за 50 малюнкаў, а таксама пано, скульптуры і іншыя творы. Выстаўка прымеркаваная да кампаніі «Вялікая белаа чэплі — птушка 2008 года», арганізатарамі якой сталі прадстаўнікі грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Бацькаўшчыны».

■ Чарговага легіянера-няўдачніка затрымалі непадалёк ад мякыя смаргонскія памешнікі. Затрыманы аказаўся 27-гадовым грамадзянінам Беларусі. Па яго словах, з мякы ён спрабаваў трапіць для далейшага паступлення ў французскія замжныя легіён. Ён карыстаўся старой інфармацыяй: раней лічылася, што незаконна праездзіць мяжу, можна атрымаць карт-бланш пры паступленні на службу. Цяпер жа для грамадзян, якія трапілі на тэрыторыю Еўрасаюза незаконна, шлях у элітны легіён закрыты раз і назаўсёды.

■ Учора дождж, які ішоў у Маскве практычна ўвесь дзень, паралізаваў рух амаль на ўсіх буйных магістралях горада. Як падлічылі супрацоўнікі бяспекі дарожнага руху, агульная даўжыня дарожных затораў у расійскай сталіцы склапа ў гэты дзень больш за 500 км.

■ Міжбанскі суд Масквы абавязваў ААТ «Расійская чыгунка» выплаціць больш за 270 тыс. расійскіх рублёў у якасці сплатанна маральнай і матэрыяльнай шкоды пажылой жанчыне, якая скінулася з верхняй паліцы ў цягніку. Яна ехала з Санкт-Пецярбурга ў Харкаў, падчас руху лопнуў пластамавы фікстар верхняй бакавой паліцы плацкартнага вагона, на якой спала 65-гадовая Соф'я Пак. Пры падзенні жанчына атрымала закрытую чэрапна-мазгавую траўму, пералом скронавай косткі, траўму шыйнага аддзела пазваночніка і шмат іншых шкоджанняў. Больш за год пенсіянерка знаходзіцца на рэабілітацыі. Расійскія чыгуначнікі адмаўляліся плаціць, матывуючы тым, што цягнік быў украінскага фарміравання. Але пенсіянерка напамінала, што білет яна купіла ў касе расійскай чыгункі, а значыць, і дагавор заключаны з расійскім перавозчыкам. Урэшце, суд абавязваў апошніх заплаціць па іску.

■ Сямейныя сваркі, асабліва на глебе алкаголю, нярэдка закнчаюцца лютальным вынікам. Такі выпадак днём адбыўся ў Новасібірску: муж, ратуючы бутэльку, выпай з акна пятага паверха. 43-гадовы мужчына прыйшоў дадому позна ўвечары з зветкамі і выпікай, але, на жаль, даволі нецвярозы. У ходзе сваркі жонка адбярала бутэльку і выставіла яе на выцягнутай руды ў акно. Мужчына паспрабаваў схпіць каштоўную бутэльку, але выпай і разбіўся насмерць.

■ 59-гадовая жыхарка Францыі нарадзіла траіноу: двух хлопчыкаў і дзюўчынку. Цяжарнасць стала вынікам працэдурны экстрарпаральнага апладнення, праведзенай у в'етнамскай клініцы. Немаўляты вагой больш за два кілаграмы кожны нарадзіліся ў суботу ў парыхожай балніцы. Іх стан, а таксама здароўе маці не выклікаюць ва ўрачоў ніякіх ап

РАСІЙСКАЕ ЖНІВО

У памежным Хіславіцкім раёне Смаленскага вобласці — 14 сельскіх гаспадарак, якія маюць агульную пасяўную плошчу ў 15,5 тысяч гектараў. На панядзелак, паведамлялі «Хіславіцкіе» існавалі 60 працэнтаў, сярэдняя ўраджайнасць у раёне — 18 цэнтнераў з гектара.

Кіраўнік расійскага раёна Міхаіл Цярэшчанкаў прызнае, што ў параўнанні з беларускімі суседзямі гэта мізэрна — можна і трыба лепей і болей. Але і гэта ўжо надзвычайна: у параўнанні з мінулымі часамі, калі палі на расійскай тэрыторыі зарасталі пустазеллем і на памежжы выклікалі ў вандруніка шок ад параўнання з беларускімі сельскімі пейзажамі.

— Вядома ж, людзі не вінаватыя, што нашы алігархі развалілі сельскія гаспадаркі, — каментуе камбайнер Аляксандр Карасёў. — Але хлеб там і тут — гэта нібыта зямля і неба. У «Кастрычніку» я маляў за дзень па 100 тон збожжа, а ў расійскай «Чырвонай палыне» — удвая меней. Таму што на зямлі трыба працаваць, як гэта робіцца ў Беларусі, а не, прабачце, калупацца ў ёй час ад часу.

Аднак цяпер адрознівацца на засеяных расійскіх палях працуе тэхніка. Праўда, траціна з агульнай колькасці — з Мсціслаўскага раёна. У расіян на ўвесь раён 17 камбайнаў, дзе сёлета прыехалі падсабіць 8 камбайнаў з беларускага боку, якія размеркаваны па розных гаспадарках.

БЕЛАРУСЫ СЕЮЦЬ І УБІРАЮЦЬ

У ЗАТ «Вольная праца» беларуская тэхніка стабільна працуе двойчы на год: у пасяўную і ўборачную кампаніі. Кіраўнік афіцыйнага таварыства Васіль Сільверстаў сябраў і актыўна супрацоўнічае з калегамі ў Магілёўскай вобласці, бо ўсе яны, урэшце, выпускнікі адной навучнай установы — Горацкай сельгасакадеміі.

Беларускія працаўнікі, якія прыязджаюць да яго ў камандзі- (Заканчэнне)

Пачатак на 1-й стар.

роўку, Сільверстаў называе «выра- тавальнікамі зямлі рускай». Жарт, у якім шмат праўды. Бо ўвогуле ўраджай з палёў «Вольнай працы» убіраюць беларусы. Васіль Віктаравіч у сваёй гаспадарцы мае толькі адзін камбайн «Дон», на якім зноў-такі працуе беларускі механізатар Мікалай Манушкін.

— Работнікі — талковыя, добрыя работнікі, — запэўнівае расійскі «старшыня». — Сёлета ў мяне працуюць тры камбайны і два МАЗы. Супрацоўніцтва з Мсціслаўскім раёнам доўжыцца столькі, што да нас прыязджаюць ужо дзве сталыя камбайнеркі, якія расчыталі справу! Мы ўсе тут працуем на ўзаемнай павазе і згодзе.

ПАДСАБІЦЬ І ПАДЗАРАБІЦЬ

Камбайны спыніліся: на поле прывезлі гарачы абед. — Корміць нас добра: сустракаюць як дарэгіх гасцей! — усміхаецца Васіль Коршунаў, камбайнер з Мсціслаўскага райаграпрамтэхснаба. — Я прыязджаю ў Хіславіцкі раён дзю- жыца і ўмовы жыцця і пра- цы тут нармальныя. І зар- робкам мы задаволеныя.

Працоўная камандзі- роўка «на дробы бок» доў- жыцца ў сярэднім 10—15 дзён. Семі, прызнаюцца камбайнеркі, адпусціцца сваіх мужыкоў у іншую кра- іну не вельмі ахвотна, але дадатковаму прыбытку ра- дуюцца.

— Гэта добрая справа: падса- біць і падзарабіць, — гаворыць механізатар з вёскі Ходасы Мсціслаў- ская раёна Юрый Сяргееў. — Я сюды прыязджаю 5-ы год. Адной- чы нават трапіў у Манастырскі раён і знайшоў родную вёску майёй маці, дзе я ніколі не быў...

Усе камбайнеркі ў адзін голас гавораць: ураджайнасць на расій- скім баку меншая, намалот з бе- ларускай не параўнаць, але хлеб ёсць хлеб, і ўборачы яго трыба.

— Тут сітуацыя год ад году мя-

памага. Няхай беларусы зробіць спачатку сваё, але ніколі не забы- ваюцца, што і нам, суседзям, тры- ба дапамагчы.

Кіраўніцтва Мсціслаўскага раё- на запрасіла кіраўнікоў памежных расійскіх раёнаў узяць удзел у раён- ным свяце «Дахнікі-2008», якое адбудзецца ў Мсціславе 27 верас- ня, каб разам адзначыць паспяхо- вае завяршэнне жніва.

Ілона ІВАНОВА,
Мсціслаўскі раён Магілёўскай вобласці — Хіславіцкі раён Смаленскага вобласці.

Калі казаць шчыра, цэнтр гэтай гаспадаркі ў вёсцы Стайка выглядае, у параўнанні з «вылізанымі» беларускімі аграгарадкамі, як мі- німум неахайным. Рэжывя паршт- ных тэхнікі і скасабочныя будынкі на гаўлінай вуліцы. На цагляным ган- ку праўлення калгаса, напэўна, аб- яўлялі яшчэ харчразвёрстку. Ано ка- лья ўвахода дабы бляхы. Іржа- выя слупы ад дошкі аб'яў. Калгас- ная шылда часоў Саюза. Мясцо- вы фермер скардзіцца на ўбоства і прапануе вазаць расійскія сельгас машыны на экскурсіі ў Беларусь.

Аднак і ў Стайках жывуць людзі: бойка гандлююць адзеннем і абуткам прадрымальні- кі, на кожным падворку — бурты бульбы, а беларускія камбайны едуць убіраюць ураджай з палёў «Дружба». Усё ж так сімвалічна наз- ва, ці не так?

— Сяброўства і партнёрства на памеж- жы, паміж нашым раён- ным і Мсціслаўскім, з цягам часу паглыбля- ёцца, — лічыць кіраўнік Хіславіцкага раёна Мі- хаіл Цярэшчанкаў. — Ндаўна падпісана но- вая дамова паміж 6 бе- ларускімі і 6 расійскімі раёнамі аб памежным супрацоўніцтве. І мы спадзяёмся на пад- трымку братаў-белару- саў. У нас не хапае тэх- нікі і нам патрэбна да-

Механізатар Аляксандр Карасёў жыве ў Расіі, працуе ў Беларусі, а цяпер на беларускім камбайне дапамагае «сваім».

падаркі, аднак ужо цяпер думае пра тое, дзе ўзяць людзей, якія буд- дуч на ёй працаваць. Свае, расійскія сяляне, шукаюць хуткіх пры- быткаў: з'яжджаюць у Маскву, ідуць валяць лес, збіраюць метал альбо працуюць у сферы паслуг. Так што не выключана, што за руль новых трактараў у «Вольнай працы» ся- дзюць беларускія механізатары.

На дапамогу беларусам на с'яў- бе і жніве разлічваюць і іншыя гас- падаркі Хіславіцкага раёна. Сёлета два камбайны працуюць на па- лях СВК (калгас) «Дружба».

Ілона ІВАНОВА,
Мсціслаўскі раён Магілёўскай вобласці — Хіславіцкі раён Смаленскага вобласці.

Суседзі

У Варшаве будзе помнік Я. Купалу і Я. Коласу

Днямі адбылася сустрэча пасла Беларусі ў Польшчы Паўла Латушкі са старшынёй гарадскага савета Варшавы Даротай Маліноўскай-Групінскай. Тэмай гутаркі стала абмеркаванне перспектывы узвядзення ў польскай сталіцы помніка Я. Купалу і Я. Коласу.

Суразмоўца пасла выказала зацікаўленасць у ажыццяўленні гэтага праекта, паабяцала яго разгледзець ужо ў другой палове верасня на чарговым пасяджэнні камісіі па справах культуры. Дарота Маліноўскай-Групінскай таксама паведаміла аб тым, што ініцыятыва адкрыцця помніка Я. Купалу і Я. Коласу падтрымана ўрадам Польшчы.

Нагадаем, яшчэ ў 2004 годзе ў Варшаве быў створаны Грамадскі камітэт пабудовы помніка класікам беларускай літаратуры, у склад якога ўвайшлі 30 вядомых дзеячаў культуры, прадстаўнікоў уладаў. Члены камітэта ў свой час звярнуліся па падтрымку ідэі стварэння дадзенага помніка да прэзідэнта Варшавы. Той у пісьме ў адказ назваў гэту прапанову «каштоўнай ініцыятывай». Цяпер толькі чарга за канкрэтнымі справамі.

Леанід ТУГАРЫН.

У суд Ваўкавыскага раёна Гродзенскага вобласці паступіла заява аб аб'яўленні памёрлым **Алendra Эдуарда Станіслававіча**, 1952 года нараджэння, апошняе вядомае месца жыхарства — г.п. Краснасельскі, вул. Рабанава, 4-30 Ваўкавыскага раёна Гродзенскага вобласці, які ў кастрычніку 2003 года выехаў у г. Маскву і да цяперашняга часу яго месцазнаходжанне невядома.

Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі пра Э.С. Алendra, паведаміць іх суду Ваўкавыскага раёна Гродзенскага вобласці на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

Калі не здраджвае памяць, упершыню надарылася ўбачыць протаіерэя Міхаіла (Міхаіла Мікалаевіча Чурылу) ў 1992 годзе, на адкрыцці адноўленай Свята-Успенскай царквы ў вёсцы Вязін Вейскага раёна. Сціплы прасветлены твар, зморшчынкі каля рота і на лбе, німаючы голас, які, аднак, даходзіць да самых глыбінных душэўных струн, кранае іх своеасаблівым тэмбрам і ўпэўненай інтанацыяй. Тады, прызначаць, і не вельмі прыглядаюцца да святара, бо асабліва кранае атмосфера свята-святла, напоўненага радасцю вяртання прыхаджанам зямлянай царквы. Цяпер жа, пасля наведвання не адной службы-малення, азірнуўшыся на гэты шаснаццацігадоў, можна з перакананнем канстатаваць, што усё ў гэтым свеце робіцца невыпадкова, што павіна была адбыцца гэта сустрэча з Богам, гэта сустрэча з храмам, гэта сустрэча са святаром.

БЕЛАРУСКАЯ ЗЯМЛЯ МАЛАЯ СВАІМІ ПАМЕРАМІ, АЛЕ ВЯЛІКАЯ СВАІМІ ЛЮДЗЬМІ

Калі не здраджвае памяць, упершыню надарылася ўбачыць протаіерэя Міхаіла (Міхаіла Мікалаевіча Чурылу) ў 1992 годзе, на адкрыцці адноўленай Свята-Успенскай царквы ў вёсцы Вязін Вейскага раёна. Сціплы прасветлены твар, зморшчынкі каля рота і на лбе, німаючы голас, які, аднак, даходзіць да самых глыбінных душэўных струн, кранае іх своеасаблівым тэмбрам і ўпэўненай інтанацыяй. Тады, прызначаць, і не вельмі прыглядаюцца да святара, бо асабліва кранае атмосфера свята-святла, напоўненага радасцю вяртання прыхаджанам зямлянай царквы. Цяпер жа, пасля наведвання не адной службы-малення, азірнуўшыся на гэты шаснаццацігадоў, можна з перакананнем канстатаваць, што усё ў гэтым свеце робіцца невыпадкова, што павіна была адбыцца гэта сустрэча з Богам, гэта сустрэча з храмам, гэта сустрэча са святаром.

— Так, — пацвярджае мае зда- гадкі святар. — Відэочна, што аб- разкі не менш за 200 гадоў. Пра ўні- які стварэнні сведчаць і знакі-сімва- лы, змешчаныя на палатне і нават падпісанні. Гэта аднак і словы ўдзячнасці ўратаваных ад хваробы дзякучы звароту да абраза.

— Увогуле, стварэнне царквы ў Вязнін ахутана дзіўным аэролом недасказанасці. Паводле легенды, царква створана на зямлі, выку- пленай ігуменняй манастыра з вёс- кі Рыбчына (таксама высе- ленай у 70-я гады і затоп- ленай Вейскім вадасховішчам), — не пазней за канец XVII — пачатак XVIII стагод- дзя. Месца было абрана там, дзе крыніцы білі не- сярэдня з берага ракі Іля. Над імі і была пабудавана царква. Дарэчы, абудка- ванне крыніцы, вада якой і сёння брыцкі з-пад пад- мурка, ёсць адным з цэле- ральных клопатаў айца Міхаіла.

— Царква была асвечана ў гонар Георгія Перама- ганосца, — працягвае ба- цюшка. — Вось гэты абраз з яго выявай — сведка ста- ражытнасці храма.

Сапраўды, незвычайна, нават з рысамі прымытыві- му, унікалі абраз Святога Георгія беларускай ікана- пісальшчыні. І самае ўні- кальнае: маецца подпіс,

Хрэсны ход у час храмавага свята. У першым радзе — протаіерэй айцец Міхаіл (Чурыла) і яго сын айцец Аляксандр.

Вешанка — карысны і смачны грыб.

Вось толькі грыбніцу па пошце не высылаюць...

Дамітрый Аляксандравіч Мешчаракоў з гарасёлка Коханава Талчэўскага раёна — наш даўні чытач і прыхільнік. Раз- параз звяртаецца да нас па дапамогу. Апошняя просьба Дамі- трыя Аляксандравіча (дарэчы, і ад імя іншых пенсіянераў) да- тычылася вешанкі, дакладней, ішомаў яе грыбніцы.

— Прачыталі пра вырошчван- не гэтых грыбоў, зацікавіліся. Маглі б і самі такой справай за- няцца, але ёсць праблема — дзе набыць патрэбную грыбніцу? Мо- жа, вы падкажаце які магазін ці фірму, у якой па пошце можна за- замовіць патрэбнае? — пытаўся Дамітрый Аляксандравіч.

Сапраўды, грыбы, якія вы- рошчаюцца штучна (сітак, шампінёны, а таксама згаданае вешанка), маюць выдатны смак- вавае якасці, і тут чытач мае ра- чыню, прапуючы ціканасць да справы. Па індэксі спажыванні і ўтрыманні неамяжэнных амінакі- сляў рыбы пераўзыходзяць мно- гое з агародніц. У іх мінеральны склад уваходзяць усё макра- і мік- рэлемэнты, неабходныя для ар- ганізма чалавека. І якая най- больш выдатная і зручная для вы- рошчвання звычайнай вешан- кі на драўляных цурках.

Пра тое, як атрымаць ураджай такіх грыбоў, па нашай просьбе расказаў загадчык лабараторыі

сярэдзіны красавіка) да мая-чэр- веня. У гэты час выкопваюць лун- кі глыбінні 10—15 сантыметраў па дыяметры цуркі. Дно іх увіль- гатваюць вадой, рассялююць на дне грыбніцу тонкім слоем з раз- ліку 70—100 грамаў у адну цур- ку і зверху яе і ставяць. Змялію вакол некалькі ўшчыльняюч. На працягу лета і восені ўстакач па- ліваюць, асабліва ў сухую пару і падчас росту грыбоў. Звычайна восенню, у верасні-кастрычніку з'яўляюцца першыя грыбы. Ўво- гле слоў Вячаслава Вячаслава- віча, у першы год з цуркі мож- на сабраць 200—300 грамаў гры- боў, большым ураджай бывае на другі і трэці год — недзе на 500—600 грамаў. Такім чынам, за тры гады з цуркі можна сабраць 1—1,5 кілаграма грыбоў, затым цуркі лепш змяніць.

Вешанку можна ўжываць сма- жанай, тушанай ці ў супах, пірагах. Грыбы не страчваюць смакавых якасцяў і пры сушцы, саленні, ма- рынаванні. Гатуюць іх аналагічна сыражкам, апенькам, лісцікам.

Цяпер наступнае, дарэчы, га- лоўнае пытанне чытача — дзе ўзяць грыбніцу? Прычым, як мы памятаем, Дамітрый Аляксандра- віч хацеў бы замовіць яе па по- шце... Вось тут узніклі праблемы. Кілаграм грыбніцы (копчык аж мі- німум на дзесятак цурак) каштуе 3300 рублёў, прынамсі, у экспе- рыментальнай базе Інстытута ле- су ў пасёлку Коранеўка Гомель- скага раёна. Яе тут прадаюць, але па пошце не высылаюць. І Вячаслаў Труханавец падказаў нам яшчэ паўтузіна адрасоў, і самі мы прыкладна столькі ж яшчэ адшукалі ў Інтэрнэце, але... Некаторыя тэлефоны ўвогуле маўчалі, па іншым нам адказвалі тое ж самае: высылкай на займа- емся. Да прыкладу, у падобнай гаспадарцы Маладзечанскіх электрасетка, дзе ёсць невялікая лабараторыя па вырошчванні грыбніцы вешанкі, яна каштуе ка- ля 3500 рублёў за кілаграм, але людзі едуць па яе самастойна. Ві- давочна, высылка па пошце для «вытворцаў» не толькі эканамі- чна нявыгадна (колькі возьме адзін чалавек — два-тры кілагра- мы максімум?), але і тэхнічна цяжка ажыццявіма (гатовы пра- дукт мае пэўную вільготнасць)...

Зрэшты, магчыма, працягваючы гэтыя нататкі, нехта з прыватні- каў, фермераў сам адгучнецца па просьбу чытача з Коханава?..

Сяргей РАСОЛЬКА.

САМ УЖЫВАЎ НАРКОТЫКІ І «КЛАПАЦЬСЯ» АБ ІНШЫХ

У адну з устаноў аховы здароўя Светлагорска прый- шло малады чалавек і прапа- наваў свой тавар у спецы- яльных пакеце. То быў пара- шок белага колеру, афіцый- ная назва якога — метадон. Асабліва небяспечны нарк- атычны сродак. У гэты самы, як гаворыцца, цікавы момант 29-гадовы «бізнэсмен» і быў затрыман аператывнай гру- пай упраўлення КДБ па Го- мельскай вобласці.

Гэта невыпадкова, бо раней за падобнага роду «аператывы» хлопец быў тройчы асуджаны і на гэты раз адбываў умоўнае пакарэнне. Зрабіць бы яму з усёго належнага высновы, дык не. Мала таго, што сам быў ама- тарам наркатычнага дурману, дык «клапаціўся» аб тым, каб такімі ж сталі і іншыя. За ўказа- не яму пагражае пазбаўленне волі на тэрмін да 12 гадоў.

Цяпер праводзяцца следчыя дзеянні па выяўленні саўдзель- нікаў злчынства і каналаў да- стаўкі наркатыкаў у рэгіён.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЗАСНУЎ ЗА РУЛЁМ КАМАЗА

У Полацкім раёне а трыцці га- дзіне ночы на дарозе Полацк — Глыбокае ля вёскі Рагачы з'ехаў у кювет і пераклюіўся КАМАЗ-5410. У выніку гэтага ДТП ад атрыманых траўмаў 50-гадо- вы вадзіцель загінуў на месцы здарэння, а яго 47-гадовая па- сажырка з траўмамі была шпі- талізаваная ў полацкую баль- ніцу. Самая верагодная пры- чына аварыі — кіроўца за- снуў за рулём.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Простыя рэчы

У адной з раённых арганізацый выразалі яшчэ не старая ліпы. Спартэблоса тэрыторыя для буд- дучай будыцы. Сябар даведаўся, выку- піць гэты ліпы, на лесаліцы і рас- пиліць на дошкі. Атрымаўся вялікі трактарны прычэл. Завёз яго ў вёс- ку, дзе купіў сабе на дачу сялян- скую хату. Хата вялікая, на два кан- цы, як у нас кажуць. Дык у адным сябар вырашыў зрабіць сабе лаз- ну. А абшчы лазно ліпавымі дош- камі — самае найлепшае. Такая дошка, па-першае, трывае, па- другое дае вельмі прыемны пах. У гэты момант у свой час абшчы сваю лазно саснавай дашцы, ін- шай проста не было. Дык вось пер- шыя гады, як нацелілі лазно — па кім было слова **тартак**. Тая ж ле- сапілка. У Максіма Танка:

Спіла гудкі застаналі спра- соння

Пад звон цыркулярак бліжкіх тартакоў;

Патэ Уладзімір Дубоўка, які ў дваццаці гады быў лідарам нава- тарскай пазіі, самай будыце ад- метнай асобай у маладой белару- ская пазіі, дваццаці гадоў праўеў не па сваёй волі ў Сібіры, займаў там самыя разнастайныя прафесі- ў. У тым ліку і гэту. З яго ўспаміна- «Жыў я на Далёкім Усходзе. Трая- ваў з тайгі бярвенне на тартак». Ну, не жыві, а быў высланы, а што та- кое ў змову асабліва пару трая- ваць бярвенне на тартак уручную,

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

без ніякай тэхнікі — зразумела. Увогуле праца на тартаку была, ды і ёсць не самая лёгкая. Няхай сабе бярвенне распускае на дошкі машына. Але ж адносіць, цягаць гэ- тыя сырыя, цяжкія дошкі даводзіць цурунчю. І тут у мяне з'явілася думка, магчыма, і спрочна. Тар- так ці не ад грэчаскага таргата Таттрос, што азначае ў старажыт- нагрэчаскай міфалогіі падземнае царства мёртвых, куды Зеўс па- садзіў зрынутых ім тытану. Хто яго ведае, але ж людзі, якія перавароч- ваюць за змену тоны сырых дошак, у нечым падобныя і да тытану.

А ў нашага вядомага белару- скага прэзаіка Івана Пташнінкі ёсць вайна аповесць, якая так і на- зываецца — «Тартак». Аповесць пра вайну, але ёсць там малюнак, які вельмі прыдатны для нашай сён- нячыннай тэмы. Людзі прыходзяць на закінутыя тэмы тартак:

«Была відаць задалёкі белая бя- роста — цяльня кучы, усё роўна як хто насасуваў яе ды не буд рады за- браць ці спаліць; ды бяросты ляжа- лі ўпокат чорная, у беляя пісці, з надарастам губы і цюру, крывая, тоў- стая, не абшліць у камелі, бяроза. Сам-там блішчалі сасновыя намаз- ляватцы, лезалі каля кружкі, не па- гнілі і лажалі ўнакат — у два-тры ба- ны, — дзе некалі, мусіць, былі вы- сокія, не дасталі з зямлі рукой, шліпты. Пасля іх раскалілі людзі, распуснілі бомкамі і пусцілі ў гатар. Гатар рэзай ўведоўу з камія, што камень, сасну, заспаваючыся чырво- на ад смалы, які акрываўляючы, лі- павінем; крышай на соль доўгімі і вузкімі, націгнутымі, як струны, лі- павымі сукія сукі, што ішлі ў дрэве ад самага сэрца; стужай з натугой, як надарываючыся, калі людзі, упершы- ся рукамі, гнучы яму пад зубы дзя- ваўся пасажы, раскідваючы на бакі шырокія, тонкія, беляя як сыр, дошкі — усё, што засталася ад дрэва. Дошкі халалі з-пад ліп чорныя, у смале, заліваючы руку і адкідалі да- лёка ад чалавекі.»

Прачытаўшы гэтыя рэчы. Якая са- кавітая, цудоўная мова. І якое ве- данне справы, абстаўтаную той пра- цы, што апісвае аўтар. Такое ве- данне даецца толькі практыкай. Ду- маю, і яго, пісьменніцкі ў будучым руку, адкідавалі гэтыя дошкі.

Дошка называецца і школьнаму прыладу, на якой пішуць мелам. А ў наш камп'ютарны час ці пішуць? Унучка расказала — пішуць.

Ёсць жа і **шахматная дошка**.

А колькі мудраслоўяў звязана з дошкай.

Дошка гонару — на ёй фота- дымкі, прозвішчы тых, кім мы пры- званы ганарыцца і з каго быць прыклад.

Мемарыяльная дошка — уве- шчаваче памяць аб нейкім дзеянні, якая на падлозе, і па той, што сім- валічная, у нашым жыцці.

Алес КАСЦЕНЬ
г. Паставы.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

Кірмаш у Тураве

Калі не здраджвае памяць, упершыню надарылася ўбачыць протаіерэя Міхаіла (Міхаіла Мікалаевіча Чурылу) ў 1992 годзе, на адкрыцці адноўленай Свята-Успенскай царквы ў вёсцы Вязін Вейскага раёна. Сціплы прасветлены твар, зморшчынкі каля рота і на лбе, німаючы голас, які, аднак, даходзіць да самых глыбінных душэўных струн, кранае іх своеасаблівым тэмбрам і ўпэўненай інтанацыяй. Тады, прызначаць, і не вельмі прыглядаюцца да святара, бо асабліва кранае атмосфера свята-святла, напоўненага радасцю вяртання прыхаджанам зямлянай царквы. Цяпер жа, пасля наведвання не адной службы-малення, азірнуўшыся на гэты шаснаццацігадоў, можна з перакананнем канстатаваць, што усё ў гэтым свеце робіцца невыпадкова, што павіна была адбыцца гэта сустрэча з Богам, гэта сустрэча з храмам, гэта сустрэча са святаром.

— Так, — пацвярджае мае зда- гадкі святар. — Відэочна, што аб- разкі не менш за 200 гадоў. Пра ўні- які стварэнні сведчаць і знакі-сімва- лы, змешчаныя на палатне і нават падпісанні. Гэта аднак і словы ўдзячнасці ўратаваных ад хваробы дзякучы звароту да абраза.

— Увогуле, стварэнне царквы ў Вязнін ахутана дзіўным аэролом недасказанасці. Паводле легенды, царква створана на зямлі, выку- пленай ігуменняй манастыра з вёс- кі Рыбчына (таксама высе- ленай у 70-я гады і затоп- ленай Вейскім вадасховішчам), — не пазней за канец XVII — пачатак XVIII стагод- дзя. Месца было абрана там, дзе крыніцы білі не- сярэдня з берага ракі Іля. Над імі і была пабудавана царква. Дарэчы, абудка- ванне крыніцы, вада якой і сёння брыцкі з-пад пад- мурка, ёсць адным з цэле- ральных клопатаў айца Міхаіла.

— Царква была асвечана ў гонар Георгія Перама- ганосца, — працягвае ба- цюшка. — Вось гэты абраз з яго выявай — сведка ста- ражытнасці храма.

Сапраўды, незвычайна, нават з рысамі прымытыві- му, унікалі абраз Святога Георгія беларускай ікана- пісальшчыні. І самае ўні- кальнае: маецца подпіс,

ВАСЬМІНОГАМІ ТУТ КІДАЦА ЗАБАРОНЕНА!

Два з лішнім стагоддзі таму трэці прэзідэнт ЗША, дыпламат і філосаф Томас Джэферсан, скажаць вельмі разумныя словы: «Законы пішуцца для звычайных людзей, таму яны павінны грунтавацца на звычайных правілах разумнага сэнсу». Аднак, калі пакапацца ў законах гэтай краіны, становіцца зразумела, што далёка не ўсе аўтары нарматыўных актаў прытрымліваюцца заяваў гэтага выдатнага палітычнага дзеяча. Злучаныя Штаты Амерыкі лічацца цэнтрам недарэчных законаў, і там нават дзейнічаюць некалькі дзясяткаў арگانізацый, якіх змагаюцца за адмену dumb laws («ступых законаў»), якіх прынята там заць. Аднак некаторыя з іх маюць пэўны тлумачэнні з-за сітуацыі, якія ўзніклі ў жыцці краіны ў розны час.

У штаце Арызона забаронена паліваць на вярблуду
Прычына: войска ЗША некалі выкарыстоўвала вярблуду ў якасці цяглавай сілы. Мясцовыя жыхары, незнаёмыя з ваеннымі эксперыментамі, лічылі двухгорбых жывёл новым відам дзікіх жывёл і палівалі на іх, чым наносілі сур'ёзную шкоду абароназдольнасці краіны. У выніку вярблуды былі звольненыя з ваеннай службы і цяпер у алабамскіх паўпустынях жывуць дзікія вярблуды. Паліваць на іх па-ранейшаму забаронена.

У штаце Каліфорнія забароненыя ласні
Прычына: гэты закон быў усталёваны ў канцы 1980-х гадоў, калі было выяўлена, што большасць гомасексуалістаў, хворых на СНІД, заразіліся ў публічных кабсэніцы развіццём эпідэміі.

У горадзе Лос-Анджэлес забаронена аблізваць жаб
Прычына: закон быў прыняты пасля таго, як гарадскія падлеткі выявілі, што скура некаторых жаб утрымлівае галіцыянагенны. Наркामаны адлоўлівалі жаб і старанна аблізваў іх, а паліцыя нічога не магла зрабіць з гэтым.

У горадзе Норка закон жыхарам забараняеца мець насарогаў
Прычына: Норка мае неафіцыйны тытул «горада незвычайных хатніх жывёл». Жыхары горада трымаюць у хатах вараняў, кракадзілаў, свاین, не кажучы ўжо аб традыцыйных сабаках, кошках, трусах, хамках і г. д. Хатнія ўлюбенцы маюць звычай часам уцякаць з дому. Адноўчы гэты аб'ект забараняе насарогаў, які моцна нашкодзіў мясцоваму сааду і газаму.

У горадзе Мабіл мужчынам забаронена выць па-вочуаму ў публічных месцах
Прычына: некалі ў горадзе кватаравала вайсковая часць, якая калісьці напіла на нарукі ў сваёй шаўерне малюнак ваўка (гэта, у сваю чаргу, тлумачыцца даўняй гісторыяй, калі ЗША ваявалі з індзейцамі, і падраздажэнні разведчыкаў такім чынам дэманстравалі сваю адвагу, асяраючы і сілу). Па вечарах асярады збіраліся ў мясцовых барах і страшэнна вылі, пераімаючы вой ваўкоў, што страшна раздражляла гарадчан. Ваенную базу зачынілі, а закон застаўся.

У гэтым жа горадзе жанчынам забаронена насіць абутак на абцэс-шпілцы
Прычына: адна жанчына на шпілках наступіла ў рашотку вадзілу і пашкодзіла нагу. Яна палічыла, што ва ўсім вінаваты муныцыпалітэт, які абсталёваў вуліцы падобнымі небяспечнымі прыладамі, звярнулася ў суд і выйграла справу. У выніку, каб прадухліць з'яўленне падобных іскаў ў будучыні, бацькі горада палічылі, што танней прыняць спецыяльны закон, чым памяняць рашоткі.

У горадзе Боулдар забаронена выстаўляць каналы на ганку хаты
Прычына: у горадзе знаходзіцца вялікі вясёлы ўніверсітэт. У 2003 годзе часопіс US News & World Report назваў гэты храм навукі лепшым месцам для аматараў забавы. Студэнты любяць адзначаць перамогі ўніверсітэцкіх спартсменаў гошніччамі на гарадскіх вуліцах, што часта прыводзіць да пажараў. Каналы з'яўляюцца для маладзёжных забав ідэальным відам паліва.

У Фларыдзе дзверы ўсіх будынкаў павінны адчыніцца толькі вонкі
Прычына: у выпадку пажару людзям лягчэй выбегчы на вуліцу.

У горадзе Сісайд вакол усіх дамоў павінны быць усталяваныя белыя плоты. Кожны дом павінен мець прыгожы ганак
Прычына: эканоміка горада заснаваная на індустрыі турызму. Таму муныцыпалітэт вырашыў, што падобны дызайн дазволіць стварыць «казачнае мястэчка».

Падрыхтаваў Іван КУПАРВАС.

«Міс Беларусь 2008» Вольга ХІЖЫНКОВА: «АБЫ-ЯК — НЕ ХАЧУ!»

Гасцёўня

...Цікава, што адбываецца пасля таго, як дзяўчыну прызначылі каралевай прыгажосці і апраўлілі на главу бліскачучо дзядзю? Не, зразумела, у першыя тыдні — здымкі, інтэр'ю, кветкі і аўтографы. А потым? Турнэ па гламурных тусоўках і жыццё ў шакаладзе, або, наадварот, карону ў шуфляду, рукі ў ногі — і працаваць, працаваць, працаваць, пакуль тое і другое не адваліцца?
«Міс Беларусь-2008», 21-гадовая Вольга Хіжынкova, дала свой варыянт адказу. Бо ўсё лета сапраўды нястомна працавала — але не пад прымусам, а таму, што ёй гэта праца вельмі падабаецца. «Лета як такога я не убачыла і адпачынку не мела, бо час быў заняты працай, але працай, якая прыносіць задавальненне», — коротка пераказвае падзеі апошніх месяцаў Вольга. А мы раскрываем сакрэт: са жніўня «Міс Беларусь» не зусім каротка прадстаўляць як вясцёўню, бо яна пакінула Віцебск і пераехала ў сталіцу, у падаронку АНТ кватэру.

МІНЧАНКА

— **Віншую! Як прайшоў пераезд, ціжка было на яе рашчываць?** — Цікава, злавешчы Вольга ў пераліку паміж жаніткамі ў Нацыянальнай школе прыгажосці.

— Сёння такая катэгорыя людзей, якія кідаюцца ў жыццёвыя перамены з галавой. Я да яе не належу, таму для мяне гэта быў дастаткова складаны крок. Але разам з тым я разумела, што перамены да лепшага, што я тут не адна — і гэта акрыляла. Калі б ехаць даволі ў нікуды, у новае месца, дзе няма людзей, якія падтрымваюць і падкачаюць — было б, вядома ж, значна цяжэй.

— **Ты перабралася адна, або, можа, хтосьці з родных таксама пераехаў?**

— Не, у бацькоў сваё жыццё, у мяне сваё. Ужо даволі даўно самастойны чалавек, калі вучылася ў Віцебску ў каледжы, таксама жыла адна.

— **У Віцебску было вельмі шкада пакідаць...**

— Усё. Я ведала, што развіваюся і з сябрамі, і з працай, якую я вельмі любіла, і з дзецьмі, да якіх прывязалася падчас гэтай працы... Там у мяне было усё, у Мінску не было нічога. Але ж мы не на розных полюсах, сябры прыязджаюць у госці.

— **Дарэчы, ці ўсе твае сябры прайшлі выбараванне меднымі трубамі, ці не прынесла слава ў стасункі зайздросці?**

— Не, дзякаваць Богу, мне пашанцавала. Хоць я вельмі мяккі чалавек і часта далаюцца да сябе людзей дастаткова блізка, але, відаць, лёс абярор ад злых людзей, і ў маім атачэнні няма тых, у кім я сумняваюся. Усе мае сябры — выправаваныя, якія былі са мной не толькі ў радасці, але і ў сумны і нялёгкае час.

— **З дзяўчатамі — фіналісткамі «Міс Беларусь» кантактуеце?**

— Вельмі пасябравалі з Аксанай Платонавай, Вольгай Прышывалай, Юліяй Базілюк, Ленай Гудзь, Любай Яковінай... Перазвонваемся практычна з усімі.

праўнай часткай агульнага студэнцкага братэрства.

— **А з вучобы цібе на конкурс адпусцяць без праблем?**

— Мы яшчэ з дэканатам пакуль не размаўлялі, мне нават страшна думаць на гэты конт. (Крыху нервова смяецца). Перажываю: месяц адсутнасці — гэта многа, на вучобе адаб'ецца, ды яшчэ напярэдадні сесіі. Спадзяюся, што факультэт пойдзе насустрач, а я са свайго боку стараюся не адстаць ад сакурснікаў па ведях.

— **Многія лічаць, што мадэль — гэта не прафесія, а так, хобі. Ты бачыш сябе ў будучыні ў першую чаргу мадэлю або літаратурным рэдактарам?**

— Складана так адразу сказаць. Яшчэ год таму я і пудумаць не магла, што трапілі ў Мінск, што перамагу ў конкурсе... Ведаю адно: будзе гэта журналістыка, мадэльны бізнес ці ўвогуле нешта трэцяе, — я буду рабіць толькі тую работу, якую магу выконваць на 10 балаў. Бо «абы-як» не хачу.

— **Прыгажуня**

— **Да «Міс Беларусь» у цябе ўжо быў пэўны мадэльны вопыт — удзел у той жа «Белай амфары», напрыклад. Памтаеш свой першы выхад на подыум?**

— Так, добра памятаю. Гэта было ў 2005 годзе якраз на «Белай амфары». (Папярэдні вопыт набыла яшчэ крыху раней, падчас вучобы ў каледжы, дзе ў нас было тэатр моды). Якую калекцыю дэманстравала — абсалютна выцелела з галавы, але тое хвалявала, калі ідзе і не адчуваеш пад нагамі падлогу, захаваўся ў памяці вельмі добра. Яго і цяпер пераживаю кожны раз нанова. Хоць тады нават увачыць не магла, што патрапілі на «Міс Беларусь» і тым больш выйграю. Ні ў якіх конкурсах удзельнічаць не збіралася.

— **Ты не менш, праз некалькі гадоў Вольга прыйшла на кастынг. Самастойна і добраахвотна, без усялякіх падтуроўванняў. Проста палічыла: а чаму б і не зараз? Праз два гады спойніцца ўжо 23, шанцаў на поспех значна менш. «Каб не шкадаваць пра тое, што не зроблена, вырашыла схадзіць, зрабіць — і не шкадаваць», — падсумоўвае дзяўчына.**

— **Водгаласкі конкурсу — просьба даць аўтограф, сфатаграфавана, тэлефончык пакажы — яшчэ адчуваюцца, або ты ўжо можаш спакойна прайсці па вуліцы?**

— У Віцебску і цяпер пастаянна пазнаюць на вуліцах, мяне часам здаецца, што ўсё ўсё пра мяне ведаюць — напэўна, таму, што гэта ўсё ж родны горад, — смяецца Вольга. — А што датычыцца Мінска — горад значна

большы, таму бывае па-рознаму. Адзін тыдзень — усё ціха, мірна і спакойна, другі — па пяць разоў на дзень падыходзіць.

— **Свецкая хроніка прывучыла нас да таго, што папулярныя асобы заўжды знаходзяцца пры поўным парадзе, а жыццё ў перапоўненых шатлапавархоўках — што разнавольваецца нельга ні на хвіліну, бо суседзі бачаць усё... З боку здаецца, што і «Міс Беларусь» цяпер павінна нават у магазін выходзіць, як на подыум. Але ад гэтых разважанняў Вольга лёгка адмахваецца:**

— Усе мы людзі, і я таксама магу сабе дазволіць забыцца на якую-небудзь працэдурку. Натуральна, званню «Міс Беларусь» трэба адпавядаць — і ў думках, і ва ўчынках, і ў знешнім выглядзе. Але не пераважае меру. Калі чалавек выглядае дагледжаным, не абавязкова «насіць» заўважны макіяж. Калі прыходзіць пасля работы, вельмі стомленая, і проста яшчэ нота бегчы ў салон зрабіць пазногці — гэта ж не катастрофа. З раніцы ўстану крыху раней і ўсё сама зраблю.

— **«Крыху раней» — гэта значыць, не выспіся?**

— Ну чаму ж. Графік у мяне сапраўды насычаны, але ў рэчце рэшт я сама яго ўсталёваю. Калі адчуваю, што запас сілаў валькі — працую колькі трэба, калі часу зусім няма. Пагледжу пасля першага паўгоддзя — калі буду бачыць, што я не пастылаю, перавядуся на завочнае, але пакуль што вельмі хочацца адчуць студэнцкія жыццё і атрымаць якасную адукацыю, каб потым з гонарам магла ісці толькі ў крайнім выпадку, калі часу зусім няма. Пагледжу пасля першага паўгоддзя — калі буду бачыць, што я не пастылаю, перавядуся на завочнае, але пакуль што вельмі хочацца адчуць студэнцкія жыццё і атрымаць якасную адукацыю, каб потым з гонарам магла ісці толькі ў крайнім выпадку, калі часу зусім няма.

— **Паўна, неаднойчы ў цябе выспіваецца, у чым сакрэт прыгажосці — цудо-дзіеты ці нейкія там касметычныя працэдуркі...**

— І я дагэтуль не ведаю, што адказваць, бо сакрэтаў няма. Што датычыцца дыет — гэта для мяне страшная справа. Па канстытуцыі цела я не схільная да паўнаты, інакш давялося б выпрацоўваць асаблівыя стратэгіі. Калі я кажу сабе, што напярэдадні і трымацца на дыете — наадварот, прачынаецца яшчэ большы апетыт, і магу на ноч так наесціся... Лепш спаваля сачыць за сабой: не есці пасля шасці вечара, даваць пэўную фізічную нагаруку, есці невялікімі порцыямі, не перагружаць страўнік мучнымі вырабамі. Словам, звычайныя правілы, вядомыя ўсім.

— **Па-вочуаму, жанчына прыгожая, калі яна...**

— Калі яна дагледжаная, у першую чаргу. Тады ёй не трэба дарагія рэчы і вялікая колькасць макіяжу — дастаткова быць гарманійнай ва ўсім. Гармонія, прастата, не перагружанасць вобразу — вось і ўсё складнікі.

— **Ці гатовыя ўжо «сукенкі для Папалюшкі» — касцюмы для «Міс свету»?**

— Так, уборы ўжо шыюцца адной з беларускіх фірмаў — кастэйная і вяснянныя сукенкі. Я некалькі разоў была на прымерцы. Прыемна, што калі мне нешта не падабалася, да гэтага меркавання прыслухоўвалася, не вырашалі за мяне, што выбраць.

— **І проста сучасніца**
Той, хто бачыў Вольгу Хіжынку толькі на тэлеэкране, можа сказаць: проста пашанца-

вала. Толькі палізу становіцца зразумела, што не проста. Вольга ніяк не назавеш «звычайнай дзяўчынкай». І не толькі з-за высокага росту — 184 сантыметры — і мадэльных параметраў — 88—62—92. Есць яшчэ нешта ў вачах, у манеры трымацца, у рысах твару...

— **Паўна, неаднойчы ў цябе выспіваецца, у чым сакрэт прыгажосці — цудо-дзіеты ці нейкія там касметычныя працэдуркі...**

— І я дагэтуль не ведаю, што адказваць, бо сакрэтаў няма. Што датычыцца дыет — гэта для мяне страшная справа. Па канстытуцыі цела я не схільная да паўнаты, інакш давялося б выпрацоўваць асаблівыя стратэгіі. Калі я кажу сабе, што напярэдадні і трымацца на дыете — наадварот, прачынаецца яшчэ большы апетыт, і магу на ноч так наесціся... Лепш спаваля сачыць за сабой: не есці пасля шасці вечара, даваць пэўную фізічную нагаруку, есці невялікімі порцыямі, не перагружаць страўнік мучнымі вырабамі. Словам, звычайныя правілы, вядомыя ўсім.

— **Па-вочуаму, жанчына прыгожая, калі яна...**

— Калі яна дагледжаная, у першую чаргу. Тады ёй не трэба дарагія рэчы і вялікая колькасць макіяжу — дастаткова быць гарманійнай ва ўсім. Гармонія, прастата, не перагружанасць вобразу — вось і ўсё складнікі.

— **Ці гатовыя ўжо «сукенкі для Папалюшкі» — касцюмы для «Міс свету»?**

— Так, уборы ўжо шыюцца адной з беларускіх фірмаў — кастэйная і вяснянныя сукенкі. Я некалькі разоў была на прымерцы. Прыемна, што калі мне нешта не падабалася, да гэтага меркавання прыслухоўвалася, не вырашалі за мяне, што выбраць.

— **І проста сучасніца**
Той, хто бачыў Вольгу Хіжынку толькі на тэлеэкране, можа сказаць: проста пашанца-

вала. Толькі палізу становіцца зразумела, што не проста. Вольга ніяк не назавеш «звычайнай дзяўчынкай». І не толькі з-за высокага росту — 184 сантыметры — і мадэльных параметраў — 88—62—92. Есць яшчэ нешта ў вачах, у манеры трымацца, у рысах твару...

— **Паўна, неаднойчы ў цябе выспіваецца, у чым сакрэт прыгажосці — цудо-дзіеты ці нейкія там касметычныя працэдуркі...**

— І я дагэтуль не ведаю, што адказваць, бо сакрэтаў няма. Што датычыцца дыет — гэта для мяне страшная справа. Па канстытуцыі цела я не схільная да паўнаты, інакш давялося б выпрацоўваць асаблівыя стратэгіі. Калі я кажу сабе, што напярэдадні і трымацца на дыете — наадварот, прачынаецца яшчэ большы апетыт, і магу на ноч так наесціся... Лепш спаваля сачыць за сабой: не есці пасля шасці вечара, даваць пэўную фізічную нагаруку, есці невялікімі порцыямі, не перагружаць страўнік мучнымі вырабамі. Словам, звычайныя правілы, вядомыя ўсім.

— **Па-вочуаму, жанчына прыгожая, калі яна...**

— Калі яна дагледжаная, у першую чаргу. Тады ёй не трэба дарагія рэчы і вялікая колькасць макіяжу — дастаткова быць гарманійнай ва ўсім. Гармонія, прастата, не перагружанасць вобразу — вось і ўсё складнікі.

— **Ці гатовыя ўжо «сукенкі для Папалюшкі» — касцюмы для «Міс свету»?**

— Так, уборы ўжо шыюцца адной з беларускіх фірмаў — кастэйная і вяснянныя сукенкі. Я некалькі разоў была на прымерцы. Прыемна, што калі мне нешта не падабалася, да гэтага меркавання прыслухоўвалася, не вырашалі за мяне, што выбраць.

— **І проста сучасніца**
Той, хто бачыў Вольгу Хіжынку толькі на тэлеэкране, можа сказаць: проста пашанца-

вала. Толькі палізу становіцца зразумела, што не проста. Вольга ніяк не назавеш «звычайнай дзяўчынкай». І не толькі з-за высокага росту — 184 сантыметры — і мадэльных параметраў — 88—62—92. Есць яшчэ нешта ў вачах, у манеры трымацца, у рысах твару...

— **Паўна, неаднойчы ў цябе выспіваецца, у чым сакрэт прыгажосці — цудо-дзіеты ці нейкія там касметычныя працэдуркі...**

— І я дагэтуль не ведаю, што адказваць, бо сакрэтаў няма. Што датычыцца дыет — гэта для мяне страшная справа. Па канстытуцыі цела я не схільная да паўнаты, інакш давялося б выпрацоўваць асаблівыя стратэгіі. Калі я кажу сабе, што напярэдадні і трымацца на дыете — наадварот, прачынаецца яшчэ большы апетыт, і магу на ноч так наесціся... Лепш спаваля сачыць за сабой: не есці пасля шасці вечара, даваць пэўную фізічную нагаруку, есці невялікімі порцыямі, не перагружаць страўнік мучнымі вырабамі. Словам, звычайныя правілы, вядомыя ўсім.

— **Па-вочуаму, жанчына прыгожая, калі яна...**

— Калі яна дагледжаная, у першую чаргу. Тады ёй не трэба дарагія рэчы і вялікая колькасць макіяжу — дастаткова быць гарманійнай ва ўсім. Гармонія, прастата, не перагружанасць вобразу — вось і ўсё складнікі.

— **Ці гатовыя ўжо «сукенкі для Папалюшкі» — касцюмы для «Міс свету»?**

— Так, уборы ўжо шыюцца адной з беларускіх фірмаў — кастэйная і вяснянныя сукенкі. Я некалькі разоў была на прымерцы. Прыемна, што калі мне нешта не падабалася, да гэтага меркавання прыслухоўвалася, не вырашалі за мяне, што выбраць.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА по продаже земельных участков в частную собственность для строительства и обслуживания жилого дома

Организатор аукциона: Коммунальное консалтинговое унитарное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», 210025, г. Витебск, ул. «Правды», 32

№ лота	Кадастровый номер и адрес земельного участка	Целевое назначение	Характеристика расположенных на земельном участке инженерных коммуникаций и сооружений. Ограничения использования земель	Начальная цена земельного участка (бел. руб.)	Размер задатка и реквизиты для его внесения	Расходы по подготовке документации, необходимой для проведения аукциона	Расходы, связанные с проведением аукциона	Дата и время проведения аукциона	Окончательный срок приема документов
1.	Земельный участок с кадастровым номером 221283703101000056, площадью 0,2302 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Куринский с/с, д. Задвинье, ул. Надречная, д. 5А	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Наличие централизованного водоснабжения, участок находится в радиусе до 500 метров от центра населенного пункта. Ограничения: водоохранная зона водного объекта вне прибрежной полосы (река Западная Двина)	348 963	34 000 бел. руб. р/с 3600314070017 в филиале № 201 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 259, УНП 300594330, код платежа 04901, получатель платежа: Куринский сельский исполнительный комитет	573 257	1 605 194	14.10.2008 г. в 15.00	08.10.2008 г. до 17.30
2.	Земельный участок с кадастровым номером 221283703101000059, площадью 0,2297 га, расположенный по адресу: Витебская обл., Витебский р-н, Куринский с/с, д. Задвинье, ул. Надречная, д. 5Б	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Наличие централизованного водоснабжения, участок находится в радиусе до 500 метров от центра населенного пункта. Ограничения: водоохранная зона водного объекта вне прибрежной полосы (река Западная Двина)	348 963	34 000 бел. руб. р/с 3600314070017 в филиале № 201 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 259, УНП 300594330, код платежа 04901, получатель платежа: Куринский сельский исполнительный комитет	462 880	1 605 194	14.10.2008 г. в 15.00	08.10.2008 г. до 17.30
1.	Земельный участок с кадастровым номером 240100000001006032, площадью 0,1500 га, расположенный по адресу: г. Витебск, ул. Славянская, 35	Земельный участок для строительства и обслуживания жилого дома	Наличие централизованного газоснабжения, наличие централизованного водоснабжения	4 337 550	433 750 бел. руб. на р/с 3012000009137 в филиале № 201 ОАО «АСБ Беларусбанк» г. Витебск, МФО 150801259, УНП 390477566, получатель платежа: ККУП «Витебский областной центр маркетинга»	562 631	3 064 999	16.10.2008 г. в 15.00	10.10.2008 г. до 17.30

Условия инженерного развития инфраструктуры застраиваемой территории отсутствуют.

Победитель аукциона обязан: подписать протокол аукциона в день проведения аукциона, в течение 10 рабочих дней со дня принятия решения о предоставлении земельного участка в частную собственность; внести плату за земельный участок; возместить расходы, связанные с подготовкой и проведением аукциона и расходы по подготовке документации, необходимой для его проведения; осуществить в двухмесячный срок после принятия решения о предоставлении ему земельного участка государственную регистрацию права собственности на земельный участок; получить в установленном порядке техническую документацию и разрешение на строительство жилого дома; занять (освоить) земельный участок не позднее одного года после получения свидетельства (удостоверения) о государственной регистрации права собственности на него.

1. Аукцион состоится по адресу: г. Витебск, ул. «Правды», 32, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга».

2. Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Витебск, ул. «Правды», 32, ККУП «Витебский областной центр маркетинга».

3. Для участия в аукционе приглашаются граждане и юридические лица. Гражданин, юридическое лицо должны подать заявление об участии в аукционе и подписать соглашение с организатором аукциона. К заявлению прилагаются:

- для граждан — копия документа, содержащего идентификационные сведения гражданина;
- для представителей гражданина — нотариально удостоверенная доверенность;
- для представителей или уполномоченных должностных лиц юридического лица — доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии устава и свидетельства о государственной регистрации юридического лица, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица;
- заверенная банком копия платежного поручения о внесении задатка.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Аукцион состоится при наличии не менее 2-х участников. Граждане, юридические лица, желающие участвовать в аукционе в отношении нескольких земельных участков, вносят задаток в размере, установленном для земельного участка с наибольшей начальной ценой. Не допускается начало торгов по начальной цене. Торги продолжаются до тех пор, пока по новой объявленной аукционистом цене аукционный номер поднят только один участник аукциона. Аукционист называет последнюю цену и номер данного участника трижды и объявляет проданным земельный участок, а участника аукциона — победителем.

4. Всем участникам предоставляется право ознакомления с земельно-кадастровой документацией, а также возможность осмотра местности земельного участка, выставляемого на аукцион.

5. Физическое лицо, ставшее победителем аукциона, обязано представить справку налоговых органов об источниках денежных средств при совершении сделки на сумму, превышающую 2000 базовых величин.

6. Контактный тел.: (0212) 47 97 35, e-mail: vcm174@mail.ru, www.vlinvest.biz

УНП 390477566

Наши культурны асяродак

ЖЫВАНДОЛЯ

Выпуск № 14 (36)

«Слуцкае Евангелле» і сучасныя тэхналогіі

Створана электронная версія рукапіснага помніка культуры XVI стагоддзя. Блаславенне на гэта даў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт — дзеля таго, каб яго магі больш беларусаў мелі магчымасць знайсці са зместам старажытнага рукапісу. Сам арыгінал «Слуцкага Евангелля» захоўваецца ў Дамавым храме Мінскага Епархіяльнага ўпраўлення, які асвечаны ў гонар Сабора Беларускіх Святых. Асабліва сімвалічна тое, што гэты праект ажыццявіўся ў рамках мерапрыемстваў па святкаванні 1020-годдзя Хрышчэння Русі.

Зрабіць такую адказную справу здолела Нацыянальная бібліятэка Беларусі і Інстытут мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук пры падтрымцы свайго партнёра «Брышні Амерыкан Табак». Кіраўнік Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Матульскі адзначыў, што нацыянальны помнік культуры ў электронным варыянце стане больш даступным без страты для самага арыгінала. Яго вяртанне да жадання — гэта значыць у шырокі ўжытак — магчыма будзе працягвацца, таму што ёсць задуму выпусціць факсімільнае выданне «Слуцкага Евангелля», якія неўзабаве папоўняць збор Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. Дарчы, днямі яго папоўнілі яшчэ пяць старадрукаў XVII—XVIII стагоддзю.

Ларыса ЦІМОШЫК.

«Славянскія літаратурныя дахынкі-2008»

адбыліся на Гомельшчыне па ініцыятыве абласнога аддзялення грамадскага аб'яднання «Саюз пісьменнікаў Беларусі». У іх удзельнічалі пісьменнікі і паэты нашай краіны, Расіі і Украіны. Праграма дахынак была зместоўнай і цікавай. Уручаліся граматы і дыпламы пераможцам творчых конкурсаў, праходзілі прэзентацыі абласных літаратурных алманахаў Курскай, Бранскай і Чарнігаўскай абласцей, дэманстраваліся двухтомнік паэзіі і прозы літаратуры Гомельшчыны.

Адбыўся вечар памяці Анатоля Грэнчэніка, якому споўнілася б 70 гадоў, у гарадскім цэнтры культуры, а на яго радзіме, у вёсцы Шарпілаўка Гомельскага раёна, была наладжана сустрэча з братамі паэта і яго землякамі, арганізаваны літаратурныя чытанні, прысвечаныя памяці славагэта земляка. Дарчы, яны будуць праводзіцца ў Шарпілаўцы кожны год.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Рышчэнні Бацькаўшчыны

АГРАНКА ДЛЯ ЖАМЧУЖЫНЫ

Што запомніцца пасля знаёмства з гісторыка-культурнымі каштоўнасцямі?

Стала ўжо добрай традыцыяй, што ў сцен Мірскага замка па ініцыятыве народнага артыста Беларусі Міхаіла Фінберга і таленавала АНТ штгод праводзяцца фестывалі мастацтваў і музычныя вечары. Гэтыя імпрэзы — сведчанне таго, што мы шануем сваю гісторыка-культурную спадчыну і імкнемся не толькі захаваць замак як помнік сярэднявечнага беларускага дойлідства, аб'ект Сусветнай спадчыны ЮНЕСКА для будучых пакаленняў, але і ўжо сёння з густам выкарыстоўваць яго духоўны патэнцыял.

Гэтых канцэртаў чакаюць не толькі міраня, пра што сведчаць нумарныя знакі аўтобусаў і легкавыя аўтамабілі, якія запынюць пасялак па такіх дзнях. Едуць і са сталіцы, і з Гродна, іншых рэгіёнаў рэспублікі. Прычым каб не толькі атрымаць асалоду ад выступленняў на сцэне ля замка і самай атмасферы свята музыкі, але і зарабіць на продажы сувеніраў, прадуктаў харчавання. Праводзяцца цікавыя выставкі, навуковыя канферэнцыі, не абходзіцца, зразумела, без так званых рыцарскіх забаў, не бракуе і розных атракцыёнаў. Але гэта — на свята. А што прапануюцца гасцям, якія прыехалі ў Мір у звычайны дзень?

...Субота, апошнія імгненні адыходзячага лета. Неўзабаве трэба будзе дапамагчы бацькам на бульбяных палетках, а сёння ў нас з сябрамі ёсць магчымасць накіравацца легкавікамі па маршруце Гродна — возера Свіцязь — Мір. З задавальненнем адзначым, што ў Міры ў той дзень гасцей было даволі шмат — аўтобусы з Мінска, Полацка, легкавыя аўтамабілі з нумарнымі знакамі амаль усіх абласцей Беларусі, а таксама Польшчы. Нават вясельны карцеж спыніўся ля замка (паўна, яшчэ адна традыцыя) і маладыя ў суправаджэнні свёдак зрабілі прагулку па навакольнай тэрыторыі. А мы купілі білеты і пабывалі ў той частцы замка, якая цяпер адчыненая для наведвальнікаў: дарослыя — у чарговы раз, дзеці — упершыню. Азнаёмліліся з выстаўкай работ маладых мастакоў, паразважалі нахонт выкарыстання Радзівіламі шматлікіх падвальных памяшканняў і іншых канструкцыйных частак будынка, прыгадалі легенды, што ў паўднёвую сцяну Мірскага замка замуравана галава быка як абарэж ад нападу ворагаў, а з Нясвіжскім замкам яго спалучае 30-кіламетровы тунэль.

Растаўрацкія работы на тэрыторыі замкавага комплексу пра-

Названы пераможцы конкурсу плакатаў «Небяспека — СНІД»

У Беларусі падведзены вынікі штогадовага рэспубліканскага конкурсу плакатаў «Небяспека — СНІД», арганізаванага Міністэрствам культуры і Міністэрствам аховы здароўя. Як паведамілі ў Рэспубліканскім цэнтры гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя, у гэтым годзе на конкурс было прадстаўлена 315 работ прафесіянальных мастакоў, студэнтаў і навукоўцаў з розных рэгіёнаў рэспублікі.

Галоўная мэта конкурсу — прыцягненне ўвагі да глабальнай праблемы распаўсюджвання ВІЧ. Акрамя таго, конкурс дае магчымасць вызначыць каштоўнасці ўстаноўкі сучаснай моладзі, выявіць паз-

тыўныя жыццёвыя сцэнарыі і забяспечыць іх шырокае распаўсюджванне ў грамадстве. Першая прэмія ў памеры Вр800 тыс. прысуджана студэнтам Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў (БДАМ) Аляксандру Лісцоўніну і Марыі Мухінай. Лаўрэатамі другой прэміі сталі таксама студэнты БДАМ Кацярына Калацкая, Сяргей Цвірко і Галіна Лазарчык. Ім уручаць па Вр600 тыс. Заахвочвальнымі прэміямі ў памеры Вр200 тыс. адзначаны студэнты БДАМ Яніна Вацшанка, Марына Усцінава, Уладзімір Дуброўскі, Ірына Ямуцеева, Алякс Яцук, выхаванка дзіцячай мастацкай школы г. Маладзечна Паліна Буневіч, навуччанка Гудзевіцкай гімназіі Мастоўскага раёна Вольга Каспярац, мастак Мінскага гарадскога цэнтры здароўя Кацярына Бібава.

БЕЛТА.

Добрыя людзі ПУДРА

Кардонная, цыгільна-дрочная каробачка з пудраю стала падлюстэркам. Такая каробачка не магла быць аніякай іншаю акром яцэла-румоваю з тонкім залатым арнаментальным малюнкам. Побач з каробачкаю ляжала гладкая-бокая марская ракаўка, падобная да вялікага рабога жука з чарадзейнай казкі. Пудранца з ракаўкаю, безумоўна, самае жаночае, самае маіна з усяго таго, што было ў нашым беднаватым койданаскім доме. Часам я зазіраў у пудранцу і любавалася тонкім лёгкім пылам духмянае пудры, якую нібыта нехта набіраў лёгкаю рукою з матыльковых крылаў. Паслухаць шум ракаўкі я таксама любіў. Маці казала, што так шуміць далёкае мора, яшчэ яна казала, што мы абавязкова паедзем на тое мора паглядзець. Мама мяне не падманула, та я завезла мяне і да мора Балтыйскага, і да мора Чорнага. Да таго самага Чорнага мора, дзе цяпер ідзе бясконачная вайна за незалежнасць. Ідзе вайна, а паўмужчыны з напудранымі насамі і шчочкамі залезлі ў тэлескрыні і нахабна хлусяць даверлівым людзям пра чарнаморскую вайну. Разумею, гэтыя паўмужчыны не могуць не хлусіць, бо тэлескрынка даўно ператварылася ў базарную блейку з чалавечка-лялькамі. Кожны, патрапіўшы ў яе, хоцькі-ня-хоцькі робіцца блазноюм, які начытвае з паперчыны чужыя думкі пра чужыя войны ды чужыя смерці. Нікчэмныя паўмужчыны ніколі не выкіпалі ў мяне спачування, а вось пудры, якая ляжыць на іх насах, мне заўсёды было шкада.

Нататкі мастака

МАНИКЮР

З-за пільнай справы сямейнай давалося ўчора з братамі з'ездзіць у Вільню. Пляменнік Чэс пасуліў у тэмтэйшы ўніверсітэт, і трэба было набыць для яго ложак, стол і крэсла. На беларуска-літоўскай мяжы прасядзеў я вярту чатырох гадзін: адны калі накіроўваўся ў Вільню, і тры, вяртаючыся. Каб не нудзіцца на нейтральнай зямлі, я разглядаў памежніц і заўважыў, што манікюр у беларускіх памежніц зроблены значна лепш, чым у літоўскіх.

ШАРЫ

Калі ў твай сям'і ёсць шарападобнае прозвішча Глобус, і ты выбіраў яго сабе за літаратурны псеўданім, дык чаму не палюбіць паветраныя шары? Спрабаваў я іх палюбіць і нават у 1983 годзе намаляваў карціну з празрыста-чырвонымі паветранымі шарамі. У карціны было нейзвычайна лёс: яе не ўзялі на выставу, прысвечаную спорту. Можна было сусцешыцца тым, што я набыў Максіма Клімковіч, я і сусцешыўся, але дарэмна, бо карціна загінула. Яе ставілі за шафу, калія батарэй. Фарба адышла ад грунтоўкі, патрэскалася і аблупілася. Даведаўся я пра гэты карціны, калі беларускія лётчыкі збілі амерыканскія паветраныя шары, якія выдаліся заліццём на нашу тэрыторыю. Збіваўне шара з людзьмі выглядала такой жорсткай акцыяй, што я вырашыў напісаць у тыднёвік «Наша Ніва» пра сваё абурэнне дзеяннімі вайскоўцаў, а ў якасці ілюстрацыі змясціць карціну. Тут і высветлілася, што карціна не падлягае аднаўленню. Паглядзеўшы на тое, што засталася ад палатна, я перадамуў друкаваць сваё абурэнне неадзакватнымі дзеяннімі вайскоўцаў. Мусяць, дарма не надрукаваў, бо гадзі са два ў розных кутках свету, дзе мне даводзілася паказваць пашпарт, людзі нагадвалі мне пра тое, што ў маёй Беларусі быў збіты амерыканскі паветраны шар, і пілоты загінулі. Было крыўдна за Беларусь, сорамна за вайскоўцаў і някавата за сябе. Гэтым разам я згадаў пра карціну і збіты шар, калі на вёску Сёмківа, у якой мая жонка будзе нашою студыю, упаў паветраны шар. Пілот з дзячынька вываліліся з кошыка і моцна пабіліся, але ім яшчэ пашанцавала, бо бацкі дзячынькі, застыўшыся ў кошыку, загінулі падчас выбуху балонаў з газам. Пілота судзілі, ім цалкам прызнаў сваю вінаватасць, але ад гэтага не робіцца лячэй. Вось чаму я не вельмі люблю паветраныя шары і не радуюся, калі бачу іх марудны палёт у высокіх нябёсах.

БЯСПЕКА

Адчуць бяспеку ў самалёце складае, але я прызвычаіўся ў самалёце спаць. Спіх сабе і пра бясекую-небяспеку не думаю. Згадаваў я пра бяспеку ў самалёце прыбылі. Розныя сінія ды чырвоныя кнопкі, розныя металевыя ды пластыкавыя рычажкі выклікаюць пачуццё небяспекі, здаецца: націсьнеш ты нешта не тое і катапультуеця разам з унітазам.

РОТКА І БЫЦЦЁ

У хвіліны адчаю вярта пагадзіцца з Маркам Роткам, які казаў, што толькі мастацтва можа дапамагчы вытрываць жах і абсурднасць быцця.

ГЕНАДЗЬ І ПАХАВАННІ

У горадзе Сочи, на семдзесят першым годзе жыцця, памёр ад інсульту Гена Сахарцаў — муж майі цёткі Рэгіны. Усё жыццё ён прапрацаваў кухарам у рэстаране. Штотраціны хадзіў на мора купацца. Простае і светлае жыццё пражыў наш Геннадзь Піліпавіч. Мяне ён навучыў заходзіць і выходзіць з мора ў любое надвор'е... На пахаванне я не паехаў. Патэлефанаваў, выказаў спачуванне цётцы, сказаў, што чакаю яе ў Мінску. Потым перабраў фотаздымкі, паўтудыўся ў твары тых, каго ніколі больш не пабачу ў нашым зямным святле... У ачоны мяне прыбываў кепскі сон. Нібыта я хаджу па нашым доме ў Койданаве. У руках у мяне вялікі букет з белых вяржынкі. Я прыехаў у сваёй першы дом на пахаванне. У зале стаіць залаціста-жоўтая дамавіна. І святлю ў доме вечаровае, вярснэскае, залатое. У дамавіне ляжыць мая дачка Ядзя. І мне так пякуча-балюча, што трэба крымка крычаць, а я моўкі нахіляюся над дамавінаю, а яна пустая. У дамавіне адно белая абшыва шаўкам падушачка, якая пахне аджаконом. Я адхінаюся ад апусцелай дамавіны і бачу цётку Рэгіну, што стаіць над блакітнай труною майі сваяй — нашай бабы Ядзі... Я прагнуўся а фотакартка, зробленай на пахаванні бабы Ядзі... Я прагнуўся а траціай і да раніцы больш не заснуў.

Адам ГЛОБУС.

МІНЧАНЕ ГОДА

Ганаровае званне рашэннем Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта прысвоена ў дванадцяті мінчанам. У галіне прамысловасці ўзнагароджаны Віктар Талкач, дырэктар Мінскага вагонрамоннага заводу імя А.Ф. Янінскава Беларускай чыгуны. Пераможца ў галіне будаўніцтва — Валерыі Поткін, генеральны дырэктар ЗАТ «НВА «Эльвіра». Людміла Войтава, вадзіцель трамвая першага класа аддзела перавозак філіяла «Трамвайны парк» КУП «Мінсктранс» прызнана лепшым спецыялістам у сферы транспарту і сувязі. Сярод работнікаў жылёва-камунальнай гаспадаркі звання «Мінчан года» ўдастоена Ніна Кулагіна, начальнік рамонтна-будаўнічага участка №1 РСУ «Мінскэлябуд».

У галіне аховы здароўя адзначаны Алег Румо, намеснік галоўнага ўрача па хірургічнай рабоце 9-й гарадской клінічнай бальніцы. У галіне вышэйшай адукацыі і навукі мінчанам года стаў Міхаіл Батура, рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі, а ў галіне сярэдняй адукацыі — Тэрэса Мятліцкая, настаўнік хіміі гімназіі № 14. Прычым невядабодна Тэрэса Івануана — пераможца гарадскога конкурсу «Сталічны наставнік — сталічнай адукацыі-2008». Ганаровае званне ў галіне па праву прамаверна ўдастоены Уладзімір Пракапцік, дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі. У галіне фізчнай культуры, спорту і турызму лепшы — Вадзім Махнёў, спартсмен-інструктар Нацыянальнай каманды Беларусі па вяславанні на байдарках і каное, чэмпіён і бронзавае прызер Алімпійскіх гульняў у Пекіне. За сваю энтузіям і працу ўзнагароджана Надзея Курдыка, сацыяльны работнік 1-й кваліфікацыйнай катэгорыі аддзялення сацыяльнай дапамогі дома Тэрытарыяльнага цэнтры сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Савецкага раёна. У сферы абслугоўвання насельніцтва (гандаль, грамадскае харчаванне, бытавое абслугоўванне) адразу два пераможцы — Уладзімір Янкоўскі, дырэктар ЗАТ «Мобіль. Будматэрыялы» і Яўген Залужны, начальнік цэнтры па лічбавым дызайнерскіх фотаслугах ЗАТ «Віля». Завяршае спіс ганаровых грамадзян Геннадзь Захарыч, намеснік начальніка крымінальнай міліцыі па аперацыйна-вышуковай рабоце ГЗУС Мінгарвыканкома. Ён прызнаны лепшым у намінацыі «Праваахоўная сфера, органы і падрадацельнікі на падзвышчэнні сітуацыяў, мытная органы, сілавыя структуры».

Урачыстае цырымоннае ўручэнне ўзнагарод «Мінчан года» адбудзецца ў Дзень горада, 13 верасня, у Мінскай гарадской ратушы. **Вольга ШАУЧУК, «Мінск-Навіны».**

БЕЛАРУСКАЯ ЗЯМЛЯ МАЛАЯ СВАІМ ПАМЕРАМІ, АЛЕ ВЯЛІКАЯ СВАІМІ ЛЮДЗЬМІ

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

— А як жа трапілі ў Вязынскі прыход? — Як сёння памятаю дзень — 18 снежня 1991 года. Я быў на прыемне ва Уладзімі Філарэта, збіраўся прасіцца на службу ў Калінінградскую вобласць, бо там жылі знаёмыя. А ў сакратарыят быў прыехаў у чарговы раз (ці не шосты) працаў у мітрапаліта свята-ра для адноўлення храма Мікалай Сяляўка з Вязынкі чалавек у ватоўцы, кіраваных ботах. І, разумею, кінуўся ў ногі: «Бацюшка, не пакінь храм без сваячэнніка!» Як можна было не аджуркнуць на такое імкненне да Бога?!

Айцец Міхаіл падыходзіць да алтара і паказвае адмысловыя меткі, якія сведчаць пра ранейшыя падзеі. Калі большасць зачыненых храмаў ператваралася ў склады, дык Вязынскі быў перабудаваны ў клуб. У алтары знаходзілася сцяна, на якой атабарваліся прызідумны партыйныя ходоў, сяваліся песні, рэгістраваліся шлюбы.

Са слоў адной з актыўных прыхаджанак, Зінаіды Мандрык, храм быў зачынены ў 1963 годзе і 28 гадоў знаходзіўся ў багахале і зчыненні царквы, спасцігла Боская кара: хто данасна памёр ад хваробы, хто загінуў у лесе. А ў часы перабудовы першым сакратаром Вілейскага райкама партыі быў Іван Каратчына. Калі ён падчас перадырбанай кампаніі ў Вяроўны Савет БССР прыехаў на сустрэчу ў Вязынь, яму так і сказалі: «Прагаласаем супраць, калі не вернецце храм». На існасць, уся харававая маёмасць захоўвалася ў царкве недалёкай вёскі Латыгаль. Так у 1991 годзе і пачалі аднаўляць храм.

Айцец Міхаіл прыгавдае першаю царкоўнага стараста Аляксандра Нарэўку, які шмат чаго зрабіў для аднаўлення храма. Ды і мясцовае ўлада дапамагала. Напрыклад, мясцовыя калгас (сёння гэта сельскагаспадарчы філіял «Вязынскі» падпрямства «Мінскаблдарбуд»), лягас — бу-

даўнічымі матэрыяламі. Добрыя стасункі з сельскім выканкамам і яго старшынёй Ігарам Судніковічам. А дамаўляецца, што ў гэтым няма нічога незвычайнага, бо Вязынь развіваецца як аграпрадук, а навушнасць трывалага духоўнага цэнтры (царквы або касцёла) павіна стаць, на мой погляд, неаб'ёмнай атрыбутам падобных населеных пунктаў.

— Айцец Міхаіл, што вы можаце сказаць пра разуменне «Боскай кары» ў адносінах да тых, хто зачынаў царкву? — Сустрэча з Богам чкае кожнага. Толькі Ён вызначае, калі і якім чынам забраць чалавека і яго душу да сябе. А быцодкавае разуменне Боскай кары існуе ў такім выглядзе, як адзначана прыхаджанамі.

— А як жа быць з тымі, хто выкраў некалькі абразоў з царквы? — Гэта было ў 2005 годзе, на перадырбаным тыдні. Вельмі шкада самага знакамітага намоленнага абраза з алтара — аднаго з чатырох спісаў знакамітай Баркулабаскай Божай Маці, які даравалі манастыру пад Быхавам князь Дзімітрій Пажарскі. Дзесяць дзесяткі 1659 года. Некалькі абразы злазець знялі, але па нейкіх прычынах не забралі, іншыя выразалі з абкладаў. На жаль, выкрадзенае да сёння не знайдзена. Як стаўіцца да такіх ад людзей? Дый ці можна назваць людзьмі тых, у каго няма душы? Прыйдзе час, і яны паўстануць калі не перад свецкім судом, дык перад Боскім — абавязкова!

— Ці ёсць нейкія асаблівасці служэння менавіта сельскага свята? — Любы сваячэннік прытрымліваецца усталяваных канонаў праваслаўнай царквы. У той жа час горад — гэта сваясаблівая мурашнік, дзе часам немагчыма разгледзець жывых чалавечых рысаў асобнага індывідуума. У вёсцы ж усё як на далоні і ў храме, і ў жыцці. Асвечэнне хат, слухі і мясцовае ўлада дапамагала. Напрыклад, мясцовыя калгас (сёння гэта сельскагаспадарчы філіял «Вязынскі» падпрямства «Мінскаблдарбуд»), лягас — бу-

дэй яны самі штгодзённа бачаць свайго настаяцеля.

— Сацыялагічныя апытанні паказваюць, што значная частка насельніцтва па веры залічвае сябе да праваслаўных. Аднак большасць з іх — нейцаркоўныя людзі.

— Так. Сітуацыя асабліва высвечваецца падчас вялікіх гадавых святаў — Нараджэння Хрыстовага, Вялікадня, Вадохрышча, калі колькасць людзей у царкве і калі яны павялічваюцца ў некалькі разоў. Мы ўжо казалі пра шлях да Бога. Ён даў кожнаму свабоднае волю. Колькі часу прыйдзе да таго, калі чалавек звернецца да Храма, будзе прычашчацца святы тайнаў, сваядцата, залежыць ад яго самаго. Сваячэннік можа падштурхнуць, падказаць — выбар жа за кожным асабіста.

— Чаму, на ваш погляд, людзі прыходзяць у храм часцей у смутку («во скорбех»), а не ў радасці? — Гэта можна ўбачыць і па прыхаджаных нашай царквы. Трэба ўсё ж уваходзіць у становацца чалавек працоўнага. Вось, напрыклад, кажуць, што ў храме адны пенсіянеры. Гэта крыху не так, бо як можа чалавек, знаходзячыся на працы, наведваць царкву, напрыклад, на Дабравешчанне? Іншая размова пра надзею, калі трэба аддаваць час малітве непасрэдна ў царкве. Варта, аднак, прызнаць, што моладзь не вельмі горнецца да Бога. Я, ў прыватнасці, лічу, што не было б у краіне такой колькасці суіцыдаў, калі б гэтыя людзі былі ўцаркоўленымі і разумелі грахоўнасць свайго ўчынку. Таму трэба больш прапагандаваць як звычайна, натуральны чынам, даведчына да прывычкі царкоўную частку чалавечага існавання. А заклік «Дзякуй, Божа» ў царкве усё ж такі павінен гукаць часцей.

— Наш народ лічыцца тэле-рантным. Як ужываюцца ў адной вёсцы царква і касцёл? — Касцёл у Вязыні мае меншую гісторыю, чым царква (каля ста гадоў). На адкрыцці адноўле-

най Свята-Успенскай царквы прысутнічаў і мясцовы ксёндз. 19 студзеня, на Вадохрышча, вяскоўцы католікі заўсёды прыходзяць па ваду. У Вязынь, як і паўсюль на нашай зямлі, існуюць змешаныя шлюбы католікаў і праваслаўных. І вось аднойчы пасля Нараджэння Хрыстовага я з прыхаджанамі наведваў з праваслаўнымі калядкамі такую сям'ю. А там ужо быў ксёндз. Вось так і сутрапілі дзве галіны хрысціянства ў нашым прыходзе. З прапаўленнем у свепах Нараджэння Збавіцеля, за сумеснай трапедаю за адным сталом (сям'я я не можа не аддзякаваць калядоўшчыкам).

— У размове з прыхаджанамі многія называюць Вас проста «добры»? Як Вы ацэньваеце гэта?

— Добры дзкі добры. Думаю, што гэта паказчык не толькі аднаго служэння, але і адносінаў да людзей. Некаторыя састарэлыя людзі, напрыклад, перад прычашчацца і спавяданню, не ў стане наведваць вясчэрняе службы, бо жывуць за пяць кіламетраў, а дзеці ці ўнукі ў выхадныя прывозіць іх у храм. Дык што, сваячэнніку адмовіць і ў далучы храму не так, бо як можа чалавек, адштурхнуць ад Яго? Не, на такое я пайсці не магу... Ёсць Усяшынні, які рассуць дзеці ўчыні кожнага. А ўвогуле, трэба быць бліжэй да людзей. Я прытрымліваюся сваёй са Святога Пісанна: «дзе доўе ці трое сабралі ў імя Маё, там Я пасярод іх» (Мац. 18:20).

— Гутарка эню пераходзіць да жыцця прыхода. Айцец Міхаіл адзначае, што маліўся за адмену зямельнага падатку на сельскую царкву. Як жонка браць грошы за гледжаную зямлю, калі побач мач зарослых бур'яном няўдобиц, за якія не толькі не плаціцца падатак, а лепш было б даваць штрафы. І быў ушчэнаны, калі такі падатак скасавалі. Як правядзенае таго, што Бог чужы на яго малітвы, прыгавдае выпадак з жанчынай, якая не магла ляжыць дзіця, бо вадолас на яго догляд быў усю годзе месцаў пасля родаў. І ў хуткім часе тэрмін

такога адпачынку павялічылі. А прыхаджане між сабой часта кажуць, што дзякуючы шчырай малітве іх бацюшкі хворыя людзі ажывалі і працягвалі звычайнае жыццё. Я не наважыўся задаць пытанне нахонт гэтага, няхай яго застаецца нераздадзенай таіямніцкай свята.

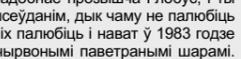
— Паступова, у час гутарак з прыхаджанамі і сваячэннікамі, з самім айцом Міхаілам вымалеваўся вобраз простага, але дбайнага і руплівага сельскага служыцеля, які жыве аднымі клопатамі са сваёй паствай. Захацеўся даведзіцца і пра іншае.

— Скажыце, ці ёсць у сельскага святага гаспадарка? — Так, пакуль жылі з намі дзеці, была карова. Як у кожнага вясцоўца, ёсць зямля, якую трэба абрабляць.

— На набажэнстве я бачыў маленькую вау ўнучку, зусім немаўлятка. Ці шчасліва вы ў дзеці, унучка? — Дзякуй Богу, — разам адказваюць айцец Міхаіл і матушка Раіса. — Малодшы сын наш, Аляксандр, таксама стаў святараў, служыць у храме ў Вішневе Валожынскага раёна. Дачка спявае ў хоры царквы Аляксандра Неўскага, што на Вайсковыя могілках у Мінску. Старэйшы сын паспяхова працуе. Галоўнае, што ўнукі не цураюцца храма, усё лета іх можна ўбачыць на службах.

— Ці бывае ў сваячэнніка вольная хвілінка? Ці можна выкарыстаць у адносінах да яго такога слова, як хобі? — Малітва для мяне — не толькі ў храме, але і дома. Калі ж выдасца вольны час, люблю схадыць з кошыкам у грыбы. Прыгавдаецца, як, першы раз прыехаўшы ў Вязынь (а прыхаджане яшчэ не былі абвешчаны пра гэта), селі на веласпеды ды паехалі ў лес.

— Як вы ставіцеся да слова «поп»? Чаму ўзнікае такое пытанне... Школьная праграма па літаратуры да сёння ўтрымлівае ямаля твораў, дні пад паказаннем і непрыявлым выглядзе. Гэта традыцыя ідзе ад фальклору, ад класічнай літаратуры. Напры-

Барыс ПРАКОПЧЫК.

У аматараў і аматарак даглядаць за сабой хапае клопатаў: маніюры, педжор, стрыжкі, фарбаванне... Цяпер усе гэты набор працэдур — да паслуг іх хатніх гадаванцаў. Кліентамі спецыялізаванага салона могуць стаць не толькі сабакі і каты, але і марскія свінкі, трысы, мышкі, паўці і нават шынышылы, заводзіць якіх апошнім часам стала асабліва модна. Прычым догляд жывёлы — гэта не проста капрыз гаспадароў і іх жаданне выклікаць заіздасць суседзям, а гігіенічная неабходнасць для гадаванцаў — запэўніваюць прафесійныя грумеры (цырульнікі для жывёл).

— Падстрыгаць жывёлам поўсць і кіпцюры варта не раздзій чым раз на тры месяцы, — кажа грумер Марына. — Калі доўга не стрыгчы сабаку, пагаршаецца стан скуры — яна не атрымлівае дастаткова колькасці кіслароду, утвараецца перхаж, прычым гэта для саміх гаспадароў: паглядзі сабаку, потым дакрануліся да ваці — кан'юктыты... У многіх сабак ёсць вошы, аб якіх гаспадары проста не ведаюць, бо поўсць настолькі збілася ў каўтуны. Такую і расчэсваць ужо немагчыма — толькі стрыгчы. Паміж стрыжкамі няблага дадаткова памыць сабаку. У салоне зрабіць гэта зручней, чым дома, да таго ж, не даядзецца самому мыць у той ванне, што і жывёла. Адрослыя кіпцюры ў хатніх улюбёнцаў небяспечныя тым, што могуць урасці ў падушчачку лапы.

Гэтаксама рэгулярна трэба здымаць зубны камень — жывёлы таксама пакутуюць ад паху з роту (ці іх гаспадары пакутуюць ад гэтага?). А па доўгіх вусах у сабак грумеры звычайна з лёгкасцю могуць высветліць, чым тыя ласаваліся перад паходам у цырульню. Так што за тым, каб жа не трапіла чатыроногаму сабру ў вусы, таксама варта сачыць гаспадарам.

ГАДАВАНЦЕ «ПАД КЛЮЧ»

Набор паслуг у салоне настолькі шырокі, што дазваляе падрыхта-

ЧАТЫРЫ ЛАПЫ... З МАНІКЮРАМ

У Мінску адкрыўся першы ў краіне салон прыгажосці для хатніх жывёл

ваць братоў нашых меншых фактычна «пад ключ»: памыць, пачысціць вусы і анальныя залозы, зняць зубны камень, пастрыгчы, пафарбаваць, зрабіць укладку, «педыкюр». Самы незвычайны ўзор, на які толькі здольная ваша фантазія, можна ўвасабіць на шорстцы чатыроногага сябра — ад звычайных каларовых пасмачак да палічных каларавых пасмачак да палічных каларавых пасмачак — вытворца дэнамінацыя зрабілі і ядомымі, так што маніюры баспечны і для гаспадароў, і для саміх кошацка.

ПАЧНІ З ПУДЗЕЛЯ

Салон-цырульня для хатніх гадаванцаў, які наядуна адкрыўся ў сталіцы, — сямейны бізнес Ларысы Фралавай і Ірыны Капытовай — маці і дачкі. Вялікія аматары жывёл, яны здолелі злучыць прыемнае з карысным — адкрылі грумінг-салон. Для навучання беларускіх майстроў запрасілі вопытнага кансультанта з Пешчурбурга — Святлана Нікіціну, лаўрэата шматлікіх міжнародных конкурсаў грумераў і ліцэнзаванага выкладчыка. Сама яна займаецца раз'ясненнем пудзеля і навучэнчым звычайна кажэ: «Навушчым стрыгчы пудзеля — справішся з любым сабакам». Проста поўсць пудзеля дазваляе ствараць сапраўдныя цырульніцкія шэдэўры — фігурныя шарыкі, якія выстрыгаюцца не пад машынку, а практычна цалкам уручную... Нездарма многім грумерам іх работа нагадвае майстэрства садоўніка — як той надае фарму кустам, так і яны мадэлююць поўсць жывёлы.

Па выніках экспрэс-курсу ў Мінску шасцёра наваспаленых беларускіх грумеры (сярод іх і Ірына Капытова) атрымалі дыпламы. Да аднаго чатыроногага кліента. Бо кажэ, нават прадстаўнікі адной пароды часам істотна адрозніваюцца камплекцыяй. Таму, каб гарнітурчык сядзеў, варта заказаць індывідуальны паўсць.

Эксклюзіўная паслуга для грацыёзных кошацкак — мяккія кіпцю-

краінах, дзе грумінгу ўжо не першы год, і нават у суседняй Расіі гэта не проста перакаваліфікацыя, а асобная прафесія, якую некаторыя выбіраюць для сябе асноўнай у жыцці.

«КЛІЕНТ» МОЖА КУСАЦА

У спецыялістаў грумінг-салонаў ёсць мноства спецыяльных прыставак. Ад фенуў з доўгім соплам (моцныя і магнутыя, каб мадэляваць нават доўготу і густоту поўсці) да трымінгоўчых нажоў (для шнаўцэраў і тэр'ераў, якім поўсць не стрыгчы, а вычышчываць). Прычым салонная «маніюрыя» для Мурак куды больш сур'ёзная, чым для Раксаў. Першыя стрыгчы ў карсецкіх (накшталт медыцынскага каўнера) і скаротам абмотваў жывёл, яны здолелі злучыць прыемнае з карысным — адкрылі грумінг-салон. Для навучання беларускіх майстроў запрасілі вопытнага кансультанта з Пешчурбурга — Святлана Нікіціну, лаўрэата шматлікіх міжнародных конкурсаў грумераў і ліцэнзаванага выкладчыка. Сама яна займаецца раз'ясненнем пудзеля і навучэнчым звычайна кажэ: «Навушчым стрыгчы пудзеля — справішся з любым сабакам». Проста поўсць пудзеля дазваляе ствараць сапраўдныя цырульніцкія шэдэўры — фігурныя шарыкі, якія выстрыгаюцца не пад машынку, а практычна цалкам уручную... Нездарма многім грумерам іх работа нагадвае майстэрства садоўніка — як той надае фарму кустам, так і яны мадэлююць поўсць жывёлы.

— Мы аднойчы праэксперыментавалі з капрызным сабакам, — прыгадавае Ірына, — як толькі адвялі яго гаспадыню ў суседні пакой, ён адразу супакоіўся і перастаў скуліць! Пра тое, што стане з жывёлай, калі яе доўга не стрыгчы, мы, здаецца, наслухаліся жахаў... Значыць, пытанне толькі ў тым, стрыгчы дома самому ці ў салоне прафесіяналу? «Цырульня» дома бяспечная, і гэта яе галоўны плюс. У салоне ж догляд свайго ўлюбёнца каштуе грошай... За стрыжку дзевяціцца запліціць 40–70 тыс. рублёў (у залежнасці ад памеру і запучанасці жывёлы). З другога боку, пры гэтым і ванна не пачкаецца, і часу габудзецца куды менш, і сілаў, падзякаецца, таксама. Так што вадзіць хатняга гадаванца ў цырульню ці не вадзіць, вырашаць самому гаспадару — у залежнасці ад яго прыярытэтаў.

— Гэта тым, каб працаваць грумерам, трэба ў першую чаргу любіць жывёл, — упэўнена Марына, якая дагэтуль была звычайнай «чалавечым» — цырульнікам. — Інакш цяжка прыйдзеца: спецыфічны пахі, кліент можа кусацца... Прадстаўнікі розных парод паводзяць сябе па-рознаму. І да кожнага варта знайсці падыход: з адным — больш строга, з другім — памякчэй. Ершхырскія тэр'еры, напрыклад, звычайна вельмі капрызныя, праяўляюць характар. А вось у кітайскую халхату я літаральна закахалася! Яна не зрабіла ні гуку за тую час, што я яна і харвала — яе, дарчы, не стрыгчы, а голяць дэпліятарам. Такія палыхавыя, дрэшкавае кі лістоў.

Марына дадала, што варта часцей прыводзіць жывёлу да грумера і пажадана з ранняга ўзросту, каб яна прывыкла да майстра і не пахвалася гігіенічных працэдур. Маўнуць заўжды лёгка працаваць з жывёламі, якія ўздэльваюцца і выставах — яны звычайна да ўсялякіх маніпуляцый з сабой.

Ала МАЧАЛАВА.

СЕННЯ Месяц Першая квадра. Месяц у сузор'і Казярога.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	6:34	19:38	13:04
Віцебск	6:22	19:29	13:07
Магілёў	6:24	19:28	13:04
Гомель	6:22	19:23	13:01
Гродна	6:50	19:52	13:02
Брэст	6:52	19:51	12:59

Імяніны
Пр. Ганны, Анатолія, Арсенія, Апанаса, Васіля, Георгія, Вяньяміна, Дзясіса, Ігната, Паўла, Рыгора, Савы, Фёдара.
К. Ірмы, Лукі, Мікалая.

НАДВОР'Е на заўтра

Гродна	Мінск	Магілёў	Гомель
740мм р.м.ск.	745мм р.м.ск.	740мм р.м.ск.	740мм р.м.ск.
+5...+7°C	+7...+9°C	+4...+6°C	+7...+9°C
+13...+15°C	+9...+11°C	+10...+12°C	+10...+12°C

...у суседзях

Варшава	Кіев	Рыга
+20...+22°C	+14...+16°C	+13...+15°C
Вільнюс	Масква	С.-Пецярбург
+11...+13°C	+6...+8°C	+8...+10°C

10 верасня

Сёння — Сусветны дзень папярэджання самазабойстваў. Адзначаецца па ініцыятыве Міжнароднай асацыяцыі прафесіяналаў самазабойстваў пры падтрымцы Сусветнай арганізацыі аховы здароўя.

1929 год — нарадзіўся Яўген Глебаў, беларускі кампазітар, народны артыст Беларусі і Саветаў Саюза. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі. Аўтар балетаў «Мара», «Альпійская баллада», «Выбраніца», шматлікіх опер, сімфоній, араторый, інструментальных п'ес, музыкі да драматычных спектакляў і кінафільмаў.

587 год да н.э. — у адпаведнасці з загадам вавілонскага цара Навуходанасора спалены Храм Іерусаліма.

«Ролю суму ў гісторыі яўна недаацэньваюць. Гэта — галоўная прычына рэвалюцыі».

Уільям Ралф Індж (1860–1954), англійскі святар.

СКАНВОРД + ЛАБІРЫНТ Склаў Яўген Ляхаў.

Заходняя *** — рака на поўначы Беларусі

Жароўня для шашлыкоў

Галоўны герой «Домыгчы» Я. Коласа

Стваральнік твора «Мастацтва»

Асаблівы пачырк піяніста

Вядомая пазначаная істота

«Зброя» гнаць, зоршыра, асы

Спосаб хадзіць, бегу каня

Прыродная водная пільня

Пазна Яўгена Баратынскага

У матэматыцы: незамкнутая крывая

Задня-кальцевае сувор'е

Англіійская мера даўжыні

Загарадны дом для адпачынку

Мінерал, літаратворца

Горад на поўначы Францыі

Дэталі струннага музычнага інструмента

Стракатая лясная птушка

Паморская парусіная лодка

Муса *** — лётчык-камандаўр СССР

Моцны напой з рысу пальмавага соку

Лічынны прыбор у Стар. Грэцыі

Дзяржава на Аравійскім паўвостраве

Буйны сымчовы інструмент

Венгерскі кампазітар-маістар апэраты

Друкарскі спіла

Старажытны горад у Арменіі

Т.зв. па-старажытму журавель

Т.зв. марская выдра

Расліна, т.зв. мядзведжая лапа

Аградожа з бярвення, шыткіцы, або мураваная

Буйная драглежная птушка

Сродак пераправы праз раку

Р Э Н Р А Ф С І М У Я
Е Г Т П А І Л А К Л Ъ
Н П С Е Н Ь А Л Т Я Ц
Д Е Т Л І Н І Ь К А
Ы Я Э К С А К Н І Ц А
І Т З І А Т А Р Ы Й
С Р С Я Н І Р Ы Й Ф Н
П А А Н А Т О Ц К Е Х
Б Н К А М І У Ъ Е Л А
Р А Н Э Р Г К Я Р А Р
Т І Х Н Ь Л О А Д З Ё

Лабірынт. Гэтым разам у лабірынце схаваліся словы на медыцынскую тэматыку. У дужках пазначана колькасць літар у загаданых словах. Літары сплятаюцца ў словы па гарызанталіх (злева направа і справа налева) і па вертыкалях (зверху ўніз і знізу ўверх), але не па дыяганалі. Гэта традыцыйныя правылы. Адно слова ў якасці ўзору пазначана.

1. Стаяцяннара лясчэбна-навукова ўстанова (7).
 2. Папярэджанне хваробы (12).
 3. Аслабленне, страта адчувальнасці (9).
 4. Захаваанне і ажыццяўленне правілаў гігіены (9).
 5. Медыцынская ўстанова для стаяцяннарага лясчэбна хваробы (9).
 6. Прытворства, ілжывае ўяўленне аб хваробы (9).
 7. Апарат для прасвечвання арганізма (7).
 8. Установа для лясчэбна, прафілактыкі захворванняў, адпачынку (9).
 9. Адна з цяжкіх формаў грыпу (7).
 10. Заражэнне арганізма хваробавымі мікрабіямі (8).
 11. Запаленне слізвістай абалонкі бронхаў (7).
 12. Прыступ болі ў адной палавіне галавы (7).
 13. Тое, што і ін'екцыя (4).
 14. Востразаразная кішчэная хвароба (6).
 15. Дзіцячая заразная хвароба (5).
 16. Дзіцячы ўрач (7).

КАШТОЎНАЯ ЛЯЛКА

Бацькі сям'ягадовай Джэм Армстронг запалілі каля тысячы фунтў стэрлінгаў, каб вярнуць дацэ згубленага плюшавага мішку, без якога яна не магла спаць. Сям'я вярнулася з адпачынку ў Англію, калі была выяўлена страта мядзведзя. Аказалася, што Аранжаў Тэд завяршыў летняе падарожжа не дома, а ў бюро знаходак у іспанскім аэрапорце. Бацькі вырашылі абавязкова вярнуць цацку, якой ужо больш за 50 гадоў. Па іх просьбе сяброўка сям'і, якая працуе ў буйным турыстычным агенстве, разаслала больш чым тысячы сваіх калег пісьмы з просьбай зрабіць цацку, калі раптам нехта з іх апынецца непадобна ад бюро знаходак. Мішку прывезлі спачатку ў Францыю, затым у іншае графства на поўначы Англіі, і толькі апошня 320 км мядзведзь даялося пераадолець у менш камфортных умовах — у паштовай пачцы. У агульнай складанасці на тэлефоннай размовы, авіялеты, паслугі пошты сям'я патраціла каля тысячы фунтў. Вырашана, што больш Аранжаў Тэд нікуды не паляціць.

ПРАКТЫКА ПАРАДЫ РЫБАЛОВА-ПАЧАТКОЎЦУ

1-я — АГУЛЬНЫЯ ЗВЕСТКІ

- Збіраючыся на рыбалку, уважліва аглядзіце снасі і праверце іх гатунасць.
- Барыце на рыбалку толькі неабходнае.
- Не кладзіце вузлізна ў вадку.
- Не перазакідвайце снась без неабходнасці.
- Не стварайце лішняга шуму, не рабіце рэзкіх рухаў, добра маскіруючыся.
- Не даставіце злёўленай рыбу па паветры. Пасля падсечкі падвядзіце яе да берага, калі ўзяла буйная рыба — не спытайцеся, павольна, але не паслабляючы нацяжэння лёскі, падвядзіце яе да падхваткі.
- Чым танчэйшая лёска, тым лепш будзе рыбаца.
- Рыба бярэцца лепш, калі якая-небудзь прадметам падцяжы каламут са дна.
- Рыба любіць месцы, якія чымсьці выдзяляюцца на вадаёме.
- У невялікіх вузкіх рэках яна бярэцца лепш на пашырэннях, у шырокіх — на водмелях, у дробных — у ямах, у хуткіх — у залівах, у старчай вадзе — на пратоках.

2-я — ЯК ЗАХОЎВАЦЬ МАТЫЛЯ

Самы дакладны і прасты спосаб — захоўванне ў праточнай вадзе. Невялікі драцяны каркас абцягваюць кавалкам капронавай паночкі, і такі садок апускаюцца на дно. Матыля бяруць па меры па-

Усміхнёмся!

— Хоры, пры вашым самаадчуванні я не раю вам піць.
— А як жа тады лясчыцца?!

З заявы: «Прашу акрамя надбаўкі за шкоднасць далавача мне таксама за скарпанасць і ляноту».

— Купіў сабе залатую рыбку. Падыходжу да акварыума, загадваю тры жаданні...
— І што?!
— Агадавае!

— Афіцыянт! Гэта гарбата або кава? У яе прысмак газу!
— Хутчэй за ўсё, гарбата. У нашай кавы прысмак шкіпінару.

Малы пятаецца ў мамы:
— Мама, а праўда, што я нарадзіўся ноччу?
— Праўда, сыноч!

— Я азірнуўся паглядзець, ці азірнулася яна, каб паглядзець, ці азірнуўся і я...

— Спадзяюся, я цябе не разбудзіў?
— А ты чуў, Вася ў медыцынскі інстытут паступіў!
— Бач ты! А што ён там вывучае?
— Ды гэта не ён. Гэта яго там вывучаюць...

Глабальнае несправядлівае заключэнне ў тым, што колькасць чырвоных дзён у календары яшчэ не зраўнялася з колькасцю чорных, і з гэтым трэба нешта рабіць!

ПРАКТЫКА

трэбы. У такім садку матыля можна захоўваць у зліўным туалетным бачку. Можна захоўваць яго ў змоцанай і добра выцсунутай ваўнянай анучы, расшытаўшы яна да ёй дробным слоём, а затым склаўшы анучу пластамі. Праз некалькі дзён анучу апалоўваюць, вяскаюць, збіраюць у вадзе матыля і перакладваюць назад. Захоўваюць у халаднаватых месцах. На рыбалцы матыля варта трымаць у драцянай скрынчэцы з адкіненым вачкам. Не варта складаць у скрынку мокрага матыля. Спачатку яго трэба высыпаць на газету і трохі прасушыць. Абсохлы матыль больш рухомы, не зліпаецца і не прэе. Калі няма магчымасці прасушыць матыля, можна кінць у скрынку дробку рачнага яску або крумаду і змяшчаць яго з прынадамі.

(Працяг будзе.)

Коротка

ВОСЕНЬСКІ ПЕРЫЯД

У верасні карася і карпа лепш лавіць на паплавочную вуду, з прынады выкарыстаць чарвячок, апарнак, ячынныя крупы. Стрыгну і шупака — на спінінг з бланшннем, крэветку і кукурузу.

У кастрычніку злавіць карпа і стронгу можна на паплавочную вуду з кармушкай, а шупака таксама на спінінг з бланшннем, крэветку і кукурузу.

Трэба ўлічваць нестабільнасць надвор'я ў гэтую пару года. Рэзка змена спякоты на холад, яснага неба на праўліны дождж можа зблытаць усе карты, так што збіраючыся на рыбалку, трэба быць і фізічна, і маральна гатовым да ўсіх удараў прыроды.

СПОСAB ПАДАЎЖЭННЯ ЖЫЦЦА ЛЁСКІ

Робіцца простая прынада з пары катушак ад лёскі. Нешта падоб-

КІСЕЛЬ

Кісель — традыцыйнае напоў усходніх славян, які рыхталі як у паўсядзённым жыцці, так і ў асобныя, памінальныя дні. Кісель рыхталі з запаранай кіпленым мукі, крумаду, дадавалі сок ці перацёртыя ягады. Спрытныя гаспадыні рыхталі такі кісель, каб яго можна было рэзаць нажом на кавалкі. Разам з кіселем на стол неслі мёд, малако, масла.

Кісель быў абавязковай стравай на жалобным стане. Звычайна трапеца пачыналася з куці, біліну, але ў некаторых рэгіёнах Расіі і Беларусі першым на жалобны стол падавалі менавіта кісель. Калісьці ў Віленскай губерні кісялі варылі з грыбамі. У некаторыя месцах кісель ставілі не ў пачатку, а напрыканцы жалобнага стала.

Кісель варылі і ў календарныя памінальныя, так званыя бацькоўскія суботы: на Масленіцу, Тройцу, Дзмітраўскую суботу і г.д., на Радаўніцу.

Каб «задобрыць» бацьку Мароза, аўсаны кісель варылі на календарным тыдні. Шкіляк з кіселем мела паставіць на падавокно, выносілі на ганак, лілі на агарод або на вуліцу. Пры гэтым казалі так: «Мароз, Мароз, не марзі мой авёс, прыходзь кісель есці».

На Беларусі кісель для мядзведзя варылі на Камаедзі (6 красавіка). Лічылася, што ў гэты дзень мядзведзь абуджаецца ад сну, і каб задобрыць ляснога гаспадары, на стол у гэты дзень трэба было ставіць раслінную ежу: камы з гароху і абавязкова аўсаны кісель.

У дзень, калі распачыналі ці заканчвалі збіраць авёс, абавязкова варылі з яго кісель.

Таксама варылі кісель і ў Юр'еў дзень: частавалі пастухоў.

Кіселем частавалі дамавіка. Напрыклад, на Уласа (24 лютага) апоўначы для яго ставілі кісель і казалі: «Ідзі, ідзі, кісялю аведваі!»

Таму, што кісель лічыўся стравай жалобнага стала, яго ніколі не падавалі на імянінах або вяселлі. Вяртылі, што тады ён можа прынесці чалавеку няшчасці, беды і нястачы.

Кісель становіўся галоўнай стравай у час пошты.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Калі ўвечары добра чутны падсленны гук, хутчэй за ўсё, заўтра будзе дождж.

Калі вясной, летам і ўвосень з'яўляюцца днём асобныя аблокі, а да вечара знікаюць, маецца яснае і сухое надвор'е.

Калі кучавыя аблокі не знікаюць да вечара, заўтра можа пайсці дождж.

Калі дым з трубы або ад вогнішча сцялецца на зямлі, волькам дакладна, што надвор'е пагоршыцца.

Калі на небе моцна мігочуць зоркі, гэта да дажджу летам і да снегу зімой.

Калі застаўкі дожджэца каля самоў зямлі, гэта да дажджу і пахаладання.

Калі застаўкі лётаюць высока ў небе, то надвор'е будзе добрым, сухім і цёплым.

Калі ў дождж куры пачынаюць выходзіць з хованак і блукаюць у пошуках корму, дождж будзе зацяжым.

Калі летам каркаюць крумкачы, магчыма, хутка пачнецца дождж.

Калі жаўрукі гуна спяваюць, надвор'е будзе добрым.

Калі камары-талкуны ўюцца слупом, гэта да добрага надвор'я.

Калі чайкі спакойна сядзяць на вадзе, надвор'е будзе добрым.

Калі чайкі шмат купаюцца, значыць будзе дождж.

Калі чайкі вельмі высока лётаюць, значыць будзе шторм.

Калі сінія стракацы, якія гойсаюць над вадой, пачынаюць дыяметр арэолу, тым чутчэй пачнецца дождж.

Калі ўначы каля ракі туман, а раніцай на траве і хмызняках багатая раса, днём будзе яснае, сухое і цёлае надвор'е.